

Projektowane postanowienia umowy

Umowa nr.....

Niniejsza umowa zawarta w dniu..... pomiędzy:

Województwem Opolskim, ul. Piastowska 14, 45-082 Opole, NIP 7543077565, REGON 531412421 - Zarządem Dróg Wojewódzkich w Opolu z siedzibą przy ul. Oleskiej 127, 45-231 Opole, REGON 000126528

Zwanym dalej „Zamawiającym” lub „ZDW w Opolu”,
reprezentowanym przez:

1. .... - Dyrektora

Na podstawie uchwały Nr..... Zarządu Województwa Opolskiego z dnia..... w sprawie udzielenia pełnomocnictwa Dyrektorowi Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu
a

..... **NIP .....**; **KRS .....**; **REGON .....**

reprezentowanym przez:

1. ....

zwanym dalej „Wykonawcą”.

§ 1

W wyniku wyboru najkorzystniejszej oferty w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego przeprowadzonego zgodnie z ustawą Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2023 r., poz. 1605 tekst jednolity ze zmianami; dalej również ustawa Pzp lub Pzp) w trybie podstawowym bez negocjacji, została zawarta umowa o następującej treści:

§ 2 Przedmiot umowy

1. Zamawiający zleca a Wykonawca przyjmuje do wykonania przedmiot zamówienia pn.:

„Przebudowa obiektu mostowego w ciągu drogi wojewódzkiej nr 461 w m. Dąbrówka Łubniańska”

- w zakresie szczegółowo określonym w ofercie Wykonawcy, Dokumentacji Projektowej, Specyfikacji Warunków Zamówienia (dalej również SWZ) oraz Specyfikacji Technicznej Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych (zwaną dalej STWiORB), które stanowią integralną część umowy.

§ 3 Termin wykonania

1. Termin przekazania terenu budowy nastąpi najpóźniej w ciągu 14 dni od daty zawarcia umowy.

2. Rozpoczęcie robót będących przedmiotem umowy nastąpi najpóźniej w ciągu 14 dni od daty przekazania terenu budowy. Niedotrzymanie tego terminu z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy nie będzie stanowiło podstawy do zmiany terminu zakończenia robót wskazanego w **§ 4 ust. 8 umowy**.
3. W przypadku wystąpienia okoliczności niezależnych od Wykonawcy, których nie mógł on przewidzieć w chwili składania oferty, skutkujących możliwością niedotrzymania terminu określonego w ust. 2 powyżej, może nastąpić zmiana terminu zakończenia robót wymienionego w **§ 4 ust. 8 umowy**. Termin ten może ulec zmianie nie więcej jednak niż o czas trwania tych okoliczności, stosownie udokumentowanych przez Wykonawcę. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach i po spełnieniu warunków określonych w § 19 umowy.
4. Zmiany do umowy mogą być dokonane także w innych wypadkach przewidzianych w postanowieniach niniejszej umowy lub w art. 455 ustawy Prawo zamówień publicznych.

§ 4 Wartość umowy

1. Wynagrodzenie Wykonawcy za wykonanie przedmiotu umowy ustala się, zgodnie z kosztorysem ofertowym na kwotę:
 netto: .....**PLN**
 podatek VAT23%.....**PLN**
 brutto: ..... **PLN**
 (słownie brutto: ..... **/100PLN**).
2. Rzeczywiste wynagrodzenie Wykonawcy zostanie ustalone zgodnie z zasadami określonymi w § 4 i § 13 umowy.
3. Rozliczenie końcowe w poszczególnych pozycjach kosztorysu ofertowego, w zakresie dot. ust. 1 powyżej, może ulec zmianie i będzie zgodne z obmiarem końcowym wykonanym po zrealizowaniu przedmiotu umowy.
4. Wynagrodzenie Wykonawcy nie przekroczy kwoty zawartej w planie finansowym na dany rok.
5. Kwota wynagrodzenia zostanie zapłacona Wykonawcy zgodnie z § 5 umowy.
6. Wszelkie zmiany w przypadku przesunięcia terminu realizacji umowy na rok następny oraz zmiany wartości robót przewidzianych do wykonania w poszczególnych latach mogą zostać wprowadzone wyłącznie w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.
7. Postępowanie na wypadek zawieszenia finansowania przez instytucje zewnętrzne:
 W przypadku gdy dysponent środków finansowych zawiesi Zamawiającemu dofinansowanie, z którego są dokonywane płatności na rzecz Wykonawcy:
  - 1) Zamawiający jest zobowiązany do zawiadomienia Wykonawcy o takim zawieszeniu w terminie 21 dni od otrzymania takiej informacji od dysponenta środków finansowych,
  - 2) Zamawiający może zawiesić wykonywanie umowy na wskazany okres; po upływie 60 dni zawieszenia wykonywania umowy Wykonawca może odstąpić od umowy zawiadamiając o tym Zamawiającego z 14 – dniowym wyprzedzeniem. Okres

zawieszenia wykonywania umowy zostanie wskazany przez Zamawiającego w protokole z inwentaryzacji robót lub w terminie późniejszym,

- 3) Strony są obowiązane dokonać, w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego, inwentaryzacji rzeczywiście wykonanych robót wg stanu na dzień zawieszenia wykonywania umowy; inwentaryzację robót przeprowadzają przedstawiciele stron przy udziale Inżyniera Koordynatora,
- 4) Jeżeli Wykonawca nie otrzyma należnych mu i wymagalnych w rozliczeniu rocznym kwot wynagrodzenia zgodnie z ustalonymi zasadami płatności i przy uwzględnieniu inwentaryzacji robót, to w przypadku zaistnienia powyższej okoliczności (tj. informacja o zawieszeniu finansowania) może od umowy odstąpić zawiadamiając o tym Zamawiającego z 14 – dniowym wyprzedzeniem,
- 5) Koszty zabezpieczenia i utrzymania terenu budowy w okresie zawieszenia wykonywania umowy ponosi Zamawiający.

Prawo odstąpienia od umowy przewidziane w pkt 2) i 4) powyżej Wykonawca może wykonać nie później niż do 30 dni od czasu zaistnienia okoliczności uprawniających do odstąpienia od umowy. Strony oświadczają, że odstąpienie z tej przyczyny uznają za okoliczność niezależną od stron.

8. Wykonawca zobowiązuje się niniejszym **do zakończenia całości robót budowlanych oraz złożenia Zamawiającemu wszelkich dokumentów niezbędnych dla dokonania odbioru końcowego robót oraz wystawienia Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych** zgodnie z zapisami § 15 niniejszej umowy w terminie: **do 199 dni od dnia podpisania umowy;**
9. W przypadku, gdy Wykonawcą jest Konsorcjum Firm, a w trakcie realizacji inwestycji (tj. przedmiotu umowy) którykolwiek z Członków Konsorcjum złożył wnioski o ogłoszenie upadłości i z tej przyczyny zajdzie konieczność wstrzymania realizacji przedmiotu niniejszej umowy, wówczas termin wymieniony w ust. 8 powyżej może zostać przedłużony o czas trwania przerwy w robotach, przy czym czas ten nie będzie dłuższy niż czas niezbędny do załatwienia wszelkich spraw związanych z przejęciem robót przez pozostałych Partnerów Konsorcjum. Postanowienia § 23 ust. 2 umowy dotyczące inwentaryzacji wykonanych robót przez Konsorcjum, według stanu na dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, stosuje się odpowiednio. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.
10. Przedmiot umowy realizowany będzie zgodnie z zatwierdzonym przez Zamawiającego harmonogramem rzeczowo – finansowym, stanowiącym załącznik do niniejszej umowy. Harmonogram ten będzie uaktualniany w trakcie realizacji niniejszej umowy. Na Wykonawcy spoczywa obowiązek przygotowania i aktualizacji harmonogramu rzeczowo – finansowego. Aktualizacja harmonogramu musi być uzasadniona.

§ 5 Zasady zapłaty wynagrodzenia

1. Wynagrodzenie Wykonawcy, o którym mowa w § 4 ust. 1 – 6 umowy, rozliczane będzie zgodnie z zaawansowaniem prac, nie częściej niż raz w miesiącu na podstawie faktur

wystawianych przez Wykonawcę na kwotę nie mniejszą niż 3 % wartości wynagrodzenia Wykonawcy, o którym mowa w § 4 ust. 1 umowy, ustaloną w dołączonym do faktury zestawieniu wartości wykonanych robót sporządzonym przez Wykonawcę narastająco, pomniejszoną o zsumowane kwoty poprzednio zafakturowane.

Dołączone do faktury zestawienie wartości wykonanych robót (zestawienie zbiorcze) musi być sprawdzone przez Inżyniera Koordynatora i zatwierdzone przez Naczelnika Wydziału Budowy ZDW w Opolu lub osobę upoważnioną i winno być złożone wraz z zestawieniem wcześniej przyjętych faktur, tabelą elementów rozliczeniowych (Rozliczeniem), tabelami obmiarowymi, szkicami pomiarowymi, wynikami badań i sprawdzeń i deklaracjami zgodności na wyroby budowlane, w takim zakresie, w jakim dokumenty te będą niezbędne.

Sprawdzenie przez Inżyniera Koordynatora i zatwierdzenie zestawienia wykonanych robót nastąpi w ciągu 7 dni o ile złożone zostaną kompletne, prawidłowo sporządzone dokumenty, o których mowa w niniejszym ustępie.

1.1 Do faktur wystawianych przez Wykonawcę (faktury częściowe, faktura końcowa) załączone będą następujące dokumenty:

- a) Do drugiej i kolejnych faktur częściowych: zestawienie należności dla wszystkich zatwierdzonych przez Zamawiającego, zgodnie z § 11 umowy, podwykonawców robót budowlanych (gdziekolwiek w niniejszej umowie mowa o podwykonawcach, należy przez to rozumieć również dalszych podwykonawców) wraz z kopiami wystawionych przez zatwierdzonych przez Zamawiającego, zgodnie z § 11 umowy, podwykonawców, faktur wraz z protokołami odbioru robót, będących podstawą do wystawienia faktury przez Wykonawcę oraz dowodami dokonania płatności na rzecz tych podwykonawców, z tytułu faktur, dla których upłynął już termin płatności (faktur wymagalnych) oraz oświadczeniami tych podwykonawców, stwierdzającymi, iż wszelkie wymagalne należności (**płatności**) ze strony Wykonawcy zostały na dany dzień w pełni wykonane;
- b) zestawienie należności dla wszystkich podwykonawców dostaw lub usług, których umowy zostały przedłożone Zamawiającemu, zgodnie z § 11 ust. 15 niniejszej umowy, wraz z kopiami wystawionych przez tych podwykonawców dostaw lub usług faktur wraz z protokołami odbioru dostaw lub usług, będących podstawą do wystawienia faktury częściowej przez Wykonawcę oraz dowodami dokonania płatności na rzecz tych podwykonawców dostaw lub usług, z tytułu faktur, dla których upłynął już termin płatności (faktur wymagalnych) oraz oświadczeniami tych podwykonawców, stwierdzającymi, iż wszelkie wymagalne należności (płatności) ze strony Wykonawcy zostały na dany dzień w pełni wykonane.

1.2 Podstawą do wystawienia faktur częściowych będą Protokoły Odbioru Częściowego Robót, wraz z dokumentami potwierdzającymi zapłatę należności przez Wykonawcę na rzecz podwykonawców robót oraz podwykonawców dostaw lub usług, o czym mowa w ust. 1.1 powyżej, za wykonane roboty, dostawy lub usługi w poprzednim okresie rozliczeniowym.

1.3. W przypadku zalegania przez Wykonawcę z wymagalnymi płatnościami na rzecz podwykonawców robót lub podwykonawców dostaw lub usług, za prace, dostawy, usługi lub roboty przez nich wykonane, w tym nieprzedłożenie wraz z drugą i kolejnymi fakturami częściowymi lub fakturą końcową dokumentów, o których mowa w pkt. 1.1 i 1.2 powyżej, Zamawiający wstrzymuje zapłatę faktur częściowych lub faktury końcowej w zakresie (kwocie) niezbędnym do zabezpieczenia roszczeń podwykonawców, do czasu przedłożenia przez Wykonawcę dowodu zapłaty na rzecz podwykonawcy lub przedłożenia cesji wymagalnej należności.

1.4 **Suma faktur** częściowych **nie może przekraczać 90%** wartości umowy.

1.5 Podstawą do wystawienia faktury końcowej będzie Protokół Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych, o którym mowa w § 15 umowy.

Wraz z fakturą końcową, Wykonawca jest zobowiązany przedłożyć:

- w przypadku wcześniejszej zapłaty należności przez Wykonawcę względem podwykonawców: pisemne zwolnienia od zobowiązań od wszystkich podwykonawców, potwierdzające, że wszystkie należności za podzleczone roboty budowlane, dostawy lub usługi zostały należycie zapłacone przez Wykonawcę,
- w pozostałych przypadkach: cesje wymagalnych płatności wystawione przez Wykonawcę na rzecz zatwierdzonych przez Zamawiającego podwykonawców robót budowlanych, w zakresie należnych i wymagalnych płatności za wykonane roboty budowlane, wynikające z zatwierdzonych przez Zamawiającego umów podwykonawczych, zawartych między Wykonawcą a podwykonawcami (odpowiednio cesje wymagalnych płatności, na rzecz podwykonawców dostaw lub usług, o których mowa w ust. 1.1 lit. b) powyżej).

1.6 W razie wystawienia cesji płatności (o której mowa w pkt. 1.5 tiret drugie powyżej) przez Wykonawcę na rzecz podwykonawców, suma wartości ww. cesji nie może być wyższa od wartości końcowej płatności (kwoty faktury końcowej) należnej Wykonawcy. Należności wobec podwykonawców które wykraczają poza wartość końcową należną Wykonawcy, muszą być uregulowane przez Wykonawcę przed wystawieniem faktury końcowej.

1.7 W sytuacji powzięcia przez Zamawiającego wątpliwości do dokumentów lub oświadczeń przedłożonych przez Wykonawcę zgodnie z ust. 1.1. powyżej, Zamawiający jest uprawniony do żądania od Wykonawcy dalszych dokumentów, w tym faktur i dowodów zapłaty dot. wymagalnego wynagrodzenia podwykonawców.

2. Faktury (zarówno częściowe, jak i końcowa) powinny zawierać następujące dane:

Nabywca Województwo Opolskie Ul. Piastowska 14 45-082 Opole NIP 7543077565	Odbiorca Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu Ul. Oleska 127 45-231 Opole
---	---

3. Termin płatności wynosi: dla faktur do **30 dni** od daty wpływu do Zamawiającego.

4. Należności za wykonane roboty będą regulowane przez Zamawiającego tj. Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu na rzecz Wykonawcy na konto wskazane na fakturze.
5. Faktury wystawione bezpodstawnie lub nieprawidłowo (w tym niezgodnie z postanowieniami niniejszej umowy) zostaną zwrócone Wykonawcy.
6. Termin płatności rozpoczyna swój bieg od dnia dostarczenia Zamawiającemu prawidłowo wystawionej faktury.
7. Zamawiający dopuszcza płatność należności na rzecz zatwierdzonych przez Zamawiającego podwykonawców w formie cesji płatności.
Warunkiem płatności takiej cesji będzie akceptacja Zamawiającego, przy czym Zamawiający może zaakceptować taką cesję wyłącznie w sytuacji, gdy płatność będzie dotyczyła należności za wykonane roboty w niniejszym zadaniu i Wykonawca wraz z cesją przedłoży rozliczenie Wykonawcy z podwykonawcą uprzednio zaakceptowane przez Zamawiającego.
8. **Wynagrodzenie umowne nie może być przedmiotem obrotu cesyjnego (przelew wierzytelności) za wyjątkiem sytuacji wynikającej z zapisów § 5 ust.7 niniejszej umowy.**
9. Wynagrodzenie Wykonawcy, o którym mowa w ust. 1 powyżej stanowić będzie wynik iloczynu ilości wykonanych robót i cen jednostkowych podanych w kosztorysach ofertowych stanowiących załączniki do Oferty Wykonawcy lub cen jednostkowych wyliczonych zgodnie z postanowieniami § 14 niniejszej umowy.
10. Niezależnie od innych postanowień niniejszej umowy, Wykonawca jest zobowiązany do terminowego regulowania wszelkich zobowiązań wobec podwykonawców i dalszych podwykonawców. Nieterminowe regulowanie wymagalnych zobowiązań wobec podwykonawców i dalszych podwykonawców stanowi nienależyte wykonanie niniejszej umowy i uprawnia Zamawiającego do dokonania bezpośredniej zapłaty na rzecz podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy, na zasadach określonych w art. 465 Pzp i potrącenia kwoty równej tej należności z wierzytelności Wykonawcy względem Zamawiającego, na co Wykonawca niniejszym wyraża zgodę.
11. Zamawiający może potrącić każdą swoją należność wynikającą z niniejszej umowy lub związaną z niniejszą umową z każdej płatności, również niewymagalnej, należnej Wykonawcy, na co Wykonawca wyraża zgodę. Zapłata takiej należności przez Wykonawcę lub dokonanie potrącenia przez Zamawiającego tej należności z płatności należnej Wykonawcy, nie zwalnia Wykonawcy z obowiązku wykonania i zakończenia przedmiotu umowy opisanego w § 1 umowy lub jakichkolwiek innych obowiązków i zobowiązań wynikających z niniejszej umowy.

§ 6 Dokumenty umowy

1. Integralną częścią niniejszej umowy są:
  - 1) oferta Wykonawcy wraz z załącznikami (w tym kosztorys ofertowy)
  - 2) załącznik do umowy dot. zasad waloryzacji wynagrodzenia,
  - 3) załącznik do umowy dot. zakresu zmian umowy,
  - 4) Karta Gwarancyjna, stanowiąca załącznik do umowy,

- 5) specyfikacja warunków zamówienia (SWZ) wraz z załącznikami oraz zmianami wprowadzonymi na etapie procedury przetargowej,
  - 6) Dokumentacja projektowa, w tym: specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych (STWiORB) wraz ze zmianami
  - 7) harmonogram rzeczowo – finansowy wraz ze zmianami.
2. Na kontrakcie określa się następującą kolejność ważności dokumentów:
- 1) umowa wraz ze specyfikacją warunków zamówienia (SWZ) wraz ze zmianami oraz oferta Wykonawcy wraz z załącznikami,
  - 2) dokumentacja projektowa, w tym specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych (STWiORB) wraz ze zmianami,
  - 3) inne dokumenty wynikające z umowy wraz ze zmianami.

§ 7 Obowiązki stron

1. Zamawiający i Wykonawca zobowiązani są współdziałać przy wykonywaniu umowy, w celu należytej realizacji przedmiotu umowy.
2. Wykonawca zobowiązuje się do wykonania robót objętych niniejszą umową z należytą starannością, zgodnie z wymaganiami wynikającymi z:
  - 1) postanowień niniejszej umowy,
  - 2) specyfikacji warunków zamówienia,
  - 3) zasad wiedzy technicznej i sztuki budowlanej,
  - 4) obowiązujących Polskich Norm przenoszących europejskie normy zharmonizowane, a w przypadku braku Polskich Norm przenoszących europejskie normy zharmonizowane do przestrzegania art.30 ust.3 ustawy z dnia 11 września 2019r. Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2023r., poz. 1605 tekst jednolity ze zmianami),
  - 5) przepisami prawa budowlanego oraz innymi powszechnie obowiązującymi przepisami prawa.
  - 6) Dokumentacji projektowej, w tym STWiORB.
3. Do obowiązków Zamawiającego należy w szczególności:
  - 1) przekazanie terenu budowy, w terminie określonym w § 3 ust. 1 umowy,
  - 2) zapewnienie nadzoru inwestorskiego,
  - 3) dokonanie odbiorów częściowych, odbiorów robót zanikających lub ulegających zakryciu oraz odbioru końcowego i pogwarancyjnego,
  - 4) powołanie komisji odbiorowej oraz rozpoczęcie prac przy odbiorze końcowym,
  - 5) organizowanie raz w miesiącu Rady Budowy z udziałem Inżyniera Koordynatora, Wykonawcy i podwykonawców w celu bieżącej analizy i oceny postępu robót, płatności za wykonane i odebrane roboty budowlane oraz rozwiązywania, w razie potrzeby, zagadnień techniczno-wykonawczych zgłaszanych przez uczestników procesu budowlanego lub organizowanie spotkań w innym celu, wskazanym przez Zamawiającego, a niezbędnym do prawidłowej realizacji przedmiotu umowy.
4. Zamawiający nie ponosi odpowiedzialności za mienie Wykonawcy zgromadzone na terenie budowy.

5. Do obowiązków Wykonawcy należy w szczególności:
- 1) opracowanie szczegółowego harmonogramu rzeczowo- finansowego przedmiotu umowy (harmonogram roboczy aktualizowany na bieżąco i opiniowany przez Inżyniera Koordynatora),
  - 2) wykonanie czynności wymienionych w ustawie z dnia 7 lipca 1994. Prawo Budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 682 ze zmianami), w tym w art. 22 ww. ustawy,
  - 3) przestrzeganie ogólnych wymagań dotyczących robót w zakresie określonym w STWiORB oraz w przepisach powszechnie obowiązującego prawa,
  - 4) wykonanie przedmiotu umowy w oparciu o postanowienia niniejszej umowy, SWZ oraz przedmiarów robót z uwzględnieniem wymagań określonych w STWiORB i przepisach powszechnie obowiązującego prawa,
  - 5) kontrola jakości materiałów i robót zgodnie z postanowieniami STWiORB, i przepisami powszechnie obowiązującego prawa,
  - 6) realizacja zaleceń wpisanych do dziennika budowy,
  - 7) **skompletowanie i przedstawienie Zamawiającemu dokumentów pozwalających na ocenę prawidłowego wykonania przedmiotu odbioru częściowego i odbioru końcowego robót w zakresie określonym postanowieniami pkt 8 STWiORB i wymaganiami dot. operatu kolaudacyjnego, a także zgłaszanie Zamawiającemu i Inżynierowi Koordynatorowi gotowości do odbioru częściowego wykonanych robót, odbioru robót zanikających lub ulegających zakryciu, odbioru końcowego robót stanowiących przedmiot niniejszej umowy, oraz zapewnienie udziału podwykonawcy/ podwykonawców (odpowiednio również dalszego podwykonawcy/ podwykonawców) w odbiorach częściowych i końcowym.**
  - 8) utrzymanie ładu i porządku na terenie budowy, a po zakończeniu robót usunięcie poza teren budowy wszelkich urządzeń tymczasowego zaplecza, oraz pozostawienie całego terenu budowy i robót czystego i nadającego się do użytkowania,
  - 9) informowanie Zamawiającego (Inżyniera Koordynatora) o terminie zakrycia robót zanikających i ulegających zakryciu. Terminy i zakres muszą być zgodne z określonymi w STWiORB i ustalone z Inżynierem Koordynatorem. Powiadomienia, o których mowa powyżej następują poprzez dokonywanie stosownych wpisów w dziennikach budowy,
  - 10) niezwłoczne informowanie Zamawiającego (Inżyniera Koordynatora) o problemach lub okolicznościach mogących wpłynąć na jakość robót lub termin zakończenia robót,
  - 11) niezwłoczne informowanie Zamawiającego o zaistniałych na terenie budowy kontrolach i wypadkach,
  - 12) odpowiedzialność za ewentualne szkody wobec Zamawiającego oraz osób trzecich wynikłe na skutek prowadzenia robót lub innych działań Wykonawcy,
  - 13) ponoszenie odpowiedzialności oraz strzeżenie przed uszkodzeniem i kradzieżą materiałów przeznaczonych do wykonania robót od chwili przekazania placu budowy do zakończenia realizacji przedmiotu umowy,

- 14) naprawienie na własny koszt strat lub uszkodzeń w robotach i materiałach powstałych w okresie, w którym Wykonawca był za nie odpowiedzialny, niezależnie od przyczyn ich powstania,
- 15) przedkładanie Zamawiającemu projektu umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, a także projektu jej zmian, oraz poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, i jej zmian z zachowaniem terminów i ustaleń określonych w § 11 niniejszej umowy,
- 16) przedkładanie Zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy i usługi, i jej zmian z zachowaniem terminów i ustaleń określonych w § 11 niniejszej umowy.
- 17) opracowanie planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (plan BIOZ) i przedłożenie *Inżynierowi Koordynatorowi*,
- 18) opracowanie planu zapewnienia jakości (PZJ),
- 19) wydanie zgodnej ze wzorem karty gwarancyjnej dla realizowanego zadania w dniu odbioru końcowego,
- 20) zapewnienie obsługi geodezyjnej budowy,
- 21) opracowanie i uzyskanie uzgodnień projektu tymczasowej organizacji ruchu na czas prowadzenia robót,
- 22) w przypadku prowadzenia ruchu tymczasowego drogami innymi niż wojewódzkie w trakcie realizacji robót budowlanych Wykonawca protokolarnie przejmie od zarządców wyznaczone odcinki dróg, utrzyma je w stanie umożliwiającym bezpieczne korzystanie, a po likwidacji czasowej organizacji ruchu przywróci je do stanu poprzedniego i protokolarnie przekaze zarządcom,
- 23) powiadomienie właściwych organów i służb o zamiarze wprowadzenia organizacji ruchu zastępczego,
- 24) wprowadzenie, utrzymanie i likwidacja po zakończeniu robót tymczasowej organizacji ruchu zastępczego,
- 25) wykonanie aktualizacji docelowej organizacji ruchu wraz z uzyskaniem jej zatwierdzenia, a następnie wprowadzenie tej organizacji ruchu zgodnie z ww. projektem,
- 26) prowadzenie informacji i promocji projektu zgodnie ze STWiORB,
- 27) opracowanie geodezyjnego operatu powykonawczego wraz ze zmianą użytków zajętych pod pas drogowy i zgłoszenie zmian do właściwego ODGiK - Wykonawca przedłoży Zamawiającemu kserokopię wykazu zmian danych ewidencyjnych potwierdzonych przez Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz wyciąg z wykazu zmian ewidencyjnych w oryginale (dotyczy zmiany sposobu użytkowania gruntu),
- 28) wykonanie innych prac wymienionych w STWiORB,
- 29) dostarczenie Zamawiającemu protokołów odbioru robót wykonanych przez podwykonawców,

- 30) wykonanie obowiązków określonych w § 4 ust. 10 umowy oraz innych postanowieniach niniejszej umowy,
- 31) Wykonawca winien tak zaplanować roboty by zajęcie pasa drogowego pod realizowane roboty, w tym nieprzejezdność drogi lub ograniczenia w przejeździe drogi, były możliwie jak najkrótsze.
6. Wykonawca najpóźniej na 5 dni przed terminem rozpoczęcia robót, o którym mowa w § 3 ust. 2 umowy przekaże dokumenty, o których mowa w § 7 ust. 5 w pkt 1 umowy oraz przedłoży do akceptacji Zamawiającego dokumenty, o których mowa w § 7 ust. 5 pkt 17 i 18 umowy.
  7. Wykonawca najpóźniej na **7 dni** przed terminem rozpoczęcia robót, o którym mowa w § 3 ust. 2 umowy przekaże dokumenty, o których mowa w § 7 ust. 5 w pkt 21 umowy.
  8. Zamawiający nie zezwoli na rozpoczęcie robót do czasu przedłożenia dokumentów i ich zaakceptowania, o których mowa w ust. 6 i 7 powyżej. Zwłoka z tego tytułu nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia robót.
  9. Wykonawca nie ponosi odpowiedzialności za okoliczności, za które wyłącznie odpowiedzialność ponosi Zamawiający.
  10. Wykonawca zobowiązany jest, przy wykonywaniu zadania objętego niniejszym zamówieniem zapewnić udział pojazdów elektrycznych lub pojazdów napędzanych gazem ziemnym we flocie pojazdów samochodowych w rozumieniu art. 2 pkt 33 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym na poziomie wymaganym ustawą o elektromobilności i paliwach alternatywnych (tekst jedn. Dz.U. 2023 poz. 875 z późn. zm.).

§ 8 Personel Wykonawcy

1. Wykonawca zobowiązany jest zapewnić wykonanie i kierowanie robotami objętymi umową przez osoby posiadające stosowne kwalifikacje zawodowe i uprawnienia budowlane wydane zgodnie z przepisami powszechnie obowiązującego prawa.
2. Zamawiający wymaga zatrudnienia przez Wykonawcę lub zapewnienia takiego zatrudnienia przez podwykonawcę (dalszego podwykonawcę) na podstawie stosunku pracy w rozumieniu ustawy z dnia 26 czerwca 1974 roku Kodeks pracy (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r., poz. 1456; dalej Kodeks pracy) osób wykonujących czynności wymienione w tabeli przedstawionej w pkt. **9.16** specyfikacji warunków zamówienia.
3. Wykonawca lub podwykonawca (dalszy podwykonawca) jest obowiązany przedstawić Zamawiającemu, w terminie do 7-u dni od daty zawarcia niniejszej umowy oświadczenie o sposobie zatrudnienia osób, o których mowa w ust. 2 powyżej, co do których Zamawiający wymaga zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, w rozumieniu art. 22 § 1 ustawy Kodeks pracy lub oświadczenie zatrudnionych pracowników.
4. Wykonawca, na każde wezwanie Zamawiającego, zobowiązuje się przedstawić **do wglądu** dokumenty potwierdzające, że przedmiot zamówienia (przedmiot umowy) jest wykonywany przez osoby będące pracownikami, wykonujące czynności wymienione w tabeli przedstawionej w pkt. **9.16** specyfikacji warunków zamówienia, w tym również

kopie umów poświadczonych za zgodność z oryginałem, które stanowią o zatrudnieniu przez Wykonawcę lub podwykonawcę (dalszego podwykonawcę) osób wykonujących czynności, które zostały wymienione w tabeli w pkt. 9.16 specyfikacji warunków zamówienia (**Wykonawca przedstawia informacje, w tym dane osobowe, niezbędne do weryfikacji zatrudnienia na podstawie stosunku pracy, w szczególności imię i nazwisko zatrudnionego pracownika, datę zawarcia umowy o pracę, rodzaj umowy o pracę oraz zakres obowiązków pracownika.** Wykonawca zobowiązany jest do ukrycia (zanonimizowania) danych osobowych, które są zbędne dla realizacji celu takiej weryfikacji przez Zamawiającego lub które mogłyby naruszać dane osobowe pracowników). Zamawiający wzywając Wykonawcę do przedstawienia do wglądu dokumentów określonych w zdaniu poprzedzającym, wyznaczy termin nie krótszy niż 10 dni na przedstawienie wymaganych dokumentów.

- 4a) Niespełnienie wymogów, o których mowa w ust. 2-4 powyżej, w tym nieprzedstawienie przez Wykonawcę wymaganych oświadczeń zgodnie z ust. 3 powyżej oraz dokumentów zgodnie z ust. 4 powyżej, może stanowić podstawę:
- a) do odstąpienia od umowy przez Zamawiającego w części niewykonanej, z przyczyn leżących po stronie Wykonawcy. Powyższe uprawnienie do odstąpienia od umowy Zamawiający może wykonać w terminie 60 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu przesłanki do odstąpienia od umowy bądź
  - b) do naliczenia Wykonawcy kary umownej, o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 11 umowy lub § 19 ust. 1 pkt 12 umowy.
5. Wykonawca zobowiązuje się skierować do kierowania budową i do kierowania robotami branżowymi, co najmniej personel wskazany przez Wykonawcę w ofercie Wykonawcy i w wykazie osób, które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia. Wykonawca wyznacza Panią/Pana do kierowania pracami stanowiącymi przedmiot umowy, który zrzeszony jest we właściwej Izbie Inżynierów Budownictwa i posiada ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej.
6. Zmiana którejkolwiek z osób, o których mowa w ust. 5 powyżej w trakcie realizacji przedmiotu niniejszej umowy (osób, które zostały wskazane w ofercie Wykonawcy i w wykazie osób), musi być uzasadniona przez Wykonawcę na piśmie i wymaga pisemnego zaakceptowania przez Zamawiającego. Zamawiający akceptuje taką zmianę w terminie 5 dni od daty przedłożenia propozycji i wyłącznie wtedy, gdy kwalifikacje wskazanych osób będą takie same lub wyższe od kwalifikacji i doświadczenia osób wymaganych postanowieniami SWZ na etapie postępowania przetargowego. Brak oświadczenia Zamawiającego w ciągu tego terminu oznacza akceptację.
7. Wykonawca musi przedłożyć Zamawiającemu propozycję zmiany, o której mowa w ust. 6 powyżej nie później niż 7 dni przed planowanym skierowaniem do kierowania budową/robotami którejkolwiek osoby. Jakakolwiek przerwa w realizacji przedmiotu umowy wynikająca z braku kierownictwa budowy/robót będzie traktowana jako przerwa

wynikła z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia robót.

8. Zaakceptowana przez Zamawiającego zmiana którejkolwiek z osób, o których mowa w ust. 5 powyżej, winna być dokonana wpisem do dziennika budowy i nie wymaga aneksu do niniejszej umowy, z wyjątkiem zmiany kierownika budowy – taka zmiana wymaga zawarcia aneksu do umowy, na zasadach określonych w § 20 umowy oraz załączniku nr 1 do umowy.
9. Skierowanie, bez akceptacji Zamawiającego, do kierowania budową/robotami innych osób niż wskazane w ofercie Wykonawcy lub w wykazie osób, które będą uczestniczyć w wykonywaniu niniejszej umowy może stanowić podstawę odstąpienia od umowy przez Zamawiającego (w części niewykonanej), z winy Wykonawcy. Powyższe uprawnienie do odstąpienia od umowy Zamawiający może wykonać w terminie 60 dni od powzięcia wiadomości o zaistnieniu przesłanki do odstąpienia od umowy.

§ 9 Inspektor nadzoru

1. Zamawiający wyznacza Pana/Panią..... jako Inżyniera Koordynatora, który zrzeszony jest w Okręgowej Izbie Inżynierów Budownictwa oraz posiada ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej.
2. Osoba wskazana w § 9 ust.1 umowy będzie działać w granicach umocowania określonego w ustawie Prawo Budowlane.
3. Zamawiający zastrzega sobie prawo zmiany osoby wskazanej w § 9 ust. 1 umowy. O dokonaniu zmiany Zamawiający powiadomi na piśmie Wykonawcę na 3 dni przed dokonaniem zmiany. Zmiana ta winna być dokonana wpisem do dziennika budowy, jeżeli jest to wymagane przepisami ustawy Prawo Budowlane i nie wymaga aneksu do niniejszej umowy.

§ 10 Nadzór nad realizacją umowy

1. Wykonawca zobowiązuje się do umożliwienia wstępu na teren budowy pracownikom organów nadzoru budowlanego, do których należy wykonywanie zadań określonych ustawą Prawo Budowlane oraz udostępnienia im danych i informacji wymaganych tą ustawą oraz innym pracownikom, których Zamawiający wskaże w okresie realizacji przedmiotu umowy.
2. Personel Zamawiającego w okresie realizacji niniejszej umowy:
  - 1) będzie miał pełny dostęp do wszystkich części placu budowy i wszystkich miejsc, z których są pozyskiwane naturalne materiały;
  - 2) podczas pozyskiwania wyrobów i materiałów (na plac budowy i gdziekolwiek indziej) będzie uprawniony do badania, inspekcji, pomiarów i dokonywania prób materiałów i wykonawstwa oraz do sprawdzania postępu robót oraz pozyskiwania i wyrobów i materiałów;

3. Wykonawca umożliwi personelowi Zamawiającego pełne wykonywanie wszystkich wyżej opisanych czynności, włącznie z zapewnieniem dostępu do placu budowy, urządzeń, pozwoleń i wyposażenia bezpieczeństwa.
Żadna z tych czynności nie zwalnia Wykonawcy z jakiegokolwiek zobowiązania lub odpowiedzialności.
4. Wykonawca dostarczy całą aparaturę, pomoc, dokumenty i inne informacje, energię elektryczną, sprzęt, paliwo, środki zużywalne, przyrządy, siłę roboczą, materiały i stosownie wykwalifikowany i doświadczony personel kierowniczy, jakie są konieczne do sprawnego przeprowadzenia wyspecyfikowanych prób. Wykonawca uzgodni z Inżynierem Koordynatorem czas i miejsce dokonania prób każdego z urządzeń, materiałów oraz części robót.
5. Inżynier Koordynator może zmienić miejsce lub szczegóły wyspecyfikowanych prób lub polecić Wykonawcy przeprowadzenie dodatkowych prób. Jeżeli te zmienione lub dodatkowe próby pokażą, że poddawane próbom urządzenia, materiały lub wykonawstwo nie są zgodne z umową, to koszt przeprowadzenia tej zmiany będzie poniesiony przez Wykonawcę bez względu na inne postanowienia umowy.
6. Inżynier Koordynator powiadomi Wykonawcę z co najmniej 24-godzinnym wyprzedzeniem o zamiarze obecności przy próbach. Jeżeli Inżynier Koordynator nie będzie obecny w uzgodnionym miejscu i czasie oraz nie poleci inaczej, to Wykonawca będzie mógł przystąpić do prób i będą one wtedy uważane za wykonane w obecności Inżyniera Koordynatora.
7. Jeżeli stosując się do tych poleceń lub w rezultacie opóźnienia, za które odpowiedzialny jest Zamawiający, Wykonawca dozna opóźnienia, to Wykonawca da powiadomienie Zamawiającemu i będzie uprawniony do przedłużenia terminu zakończenia realizacji przedmiotu umowy wymienionego w **§ 4 ust. 8 umowy**. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.
8. Wykonawca bezzwłocznie przekaze Inżynierowi Koordynatorowi należycie poświadczone sprawozdania z prób. Gdy próby zostaną przeprowadzone z wynikiem pozytywnym, Inżynier Koordynator uzna świadectwo przeprowadzonych prób sporządzone przez Wykonawcę. Jeżeli Inżynier Koordynator sam nie był obecny przy próbach, to zaakceptuje odczyty jako wierne.
9. Jeżeli w rezultacie badania, inspekcji, pomiaru lub dokonania prób jakiegokolwiek urządzenia, materiały lub wykonawstwo będzie uznane za wadliwe lub w inny sposób niezgodne z niniejszą umową, to Inżynier Koordynator będzie mógł takie urządzenia, materiały lub wykonawstwo odrzucić i zawiadomić o tym Wykonawcę z podaniem powodów i uzasadnieniem. Wtedy Wykonawca będzie miał obowiązek usunięcia wad i zapewni, że odrzucona pozycja będzie odpowiadać wymaganiom umowy. Jeżeli Inżynier Koordynator będzie wymagał, aby te urządzenia, materiały lub wykonawstwo były ponownie poddane próbom, to próby będą powtórzone przy tych samych ustaleniach i warunkach. Jeżeli takie odrzucenie i powtórne dokonanie prób spowoduje, że

Zamawiający poniesie dodatkowe koszty, to Wykonawca zapłaci za te koszty Zamawiającemu.

10. Bez względu na jakąkolwiek uprzednią próbę lub poświadczenie, Inżynier Koordynator może polecić Wykonawcy:

- 1) usunąć z placu budowy i zastąpić właściwymi wszelkie urządzenia lub materiały, które nie są zgodne z umową;
- 2) usunąć i ponownie wykonać każdą inną pracę, która nie jest zgodna z umową;
- 3) wykonać każdą pracę, która jest pilnie wymagana dla bezpieczeństwa robót z powodu wypadku, nieprzewidzianego wydarzenia lub z innego tytułu.

Wykonawca zastosuje się do polecenia, w którym Inżynier Koordynator określi czas wykonania. Jeśli Wykonawca nie zastosuje się do takiego polecenia, to Zamawiający będzie uprawniony do zatrudnienia i opłacenia innych osób dla wykonania tej pracy, a Wykonawca zapłaci Zamawiającemu wszystkie koszty wynikłe z tego niezastosowania się lub Zamawiający pomniejszy wynagrodzenie kosztorysowe Wykonawcy wymienione w § 4 ust.1 umowy o odpowiednią kwotę a Wykonawca wyraża zgodę na takie pomniejszenie. Celem uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych Strony wskazują, iż niniejsze postanowienie umowne wyłącza regulację z art. 480 § 1 k.c. w zakresie obowiązku uzyskania zgody sądu na wykonanie zastępcze.

11. Wykonawca będzie uiszczal wszystkie opłaty za eksploatację górniczą, opłaty dzierżawne i inne płatności za:

- 1) materiały budowlane uzyskiwane poza placem budowy,
- 2) usunięcie i składowanie materiałów z rozbiórki i wykopów oraz innych zbytecznych materiałów (zarówno naturalnych jak i wyprodukowanych przez człowieka), za wyjątkiem sytuacji, gdy w umowie podane są obszary składowania w obrębie placu budowy.

12. Zanieczyszczenia i odpady powstałe w związku z realizacją niniejszej umowy stanowią własność Wykonawcy i należy je wywieźć poza teren budowy z uwzględnieniem przepisów powszechnie obowiązującego prawa, w tym przede wszystkim ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz.U. z 2023 r. poz. 1587 z późn. zm.) i Rozporządzeniem Ministra Klimatu z dnia 2 stycznia 2020 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. z 2020 r., poz. 10) z zastrzeżeniem ust. 15 poniżej. Wykonawcę obciążają wszystkie działania i obowiązki związane z ich usunięciem.

13. Wykonawca obowiązany jest posiadać wszelkie zezwolenia, pozwolenia i decyzje wynikające z aktów prawnych wskazanych w ust. 12 powyżej w zakresie niezbędnym do wykonania przedmiotu umowy.

14. Wszystkie opłaty i kary za przekroczenie w trakcie realizacji robót norm, określonych w odpowiednich przepisach dotyczących ochrony środowiska poniesie Wykonawca.

Wszelkie materiały pochodzące z rozbiórki stanowią własność Wykonawcy.

§ 11 Podwykonawcy

1. Wykonawca będzie mógł zatrudnić podwykonawcę robót budowlanych (odpowiednio dalszego podwykonawcę robót budowlanych) pod warunkiem niezgłoszenia przez Zamawiającego w terminie 30 dni od dnia otrzymania umowy podwykonawczej, pisemnego sprzeciwu Wykonawcy oraz potencjalnemu podwykonawcy (odpowiednio dalszemu podwykonawcy) robót budowlanych.
2. W przypadku chęci powierzenia wykonywania części przedmiotu niniejszej umowy podwykonawcy robót budowlanych na Wykonawcy spoczywają przede wszystkim obowiązki określone w art. 463-464 ustawy Prawo zamówień publicznych przy odpowiednim zastosowaniu art. 647¹ Kodeksu cywilnego, z zastrzeżeniem postanowień niniejszej umowy.
3. Do zasad odpowiedzialności Zamawiającego, Wykonawcy, podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy z tytułu wykonanych robót budowlanych stosuje się przepisy ustawy Kodeks cywilny, jeżeli przepisy ustawy Pzp nie stanowią inaczej.
4. Wykonawca ponosi odpowiedzialność za działania podwykonawców lub dalszych podwykonawców, którym powierzył wykonanie jakiegokolwiek zakresu niniejszej umowy. Powierzenie wykonania części zamówienia podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom nie zwalnia Wykonawcy z odpowiedzialności za należyte wykonanie niniejszej umowy.
5. Wykonawca wykona następujące roboty przy udziale podwykonawców:
  - a) .....
(rodzaj robót i nazwa firmy)
  - b) .....
(rodzaj robót i nazwa firmy)
- 5.1 Wskazanie w niniejszej umowie przez Wykonawcę zakresu prac oraz nazw podwykonawców nie oznacza zgłoszenia podwykonawcy w rozumieniu Pzp lub Kodeksu cywilnego, ani rezygnacji z procedury określonej poniżej w niniejszym § 11 umowy. Wykonawca każdorazowo, w sytuacji chęci powierzenia wykonania części wykonania robót budowlanych podwykonawcy (dalszemu podwykonawcy, kolejnemu dalszemu podwykonawcy, etc.) musi dokonać stosownego zgłoszenia, określonego szczegółowo w niniejszym § 11 umowy.
- 5.2 Jeżeli Zamawiający żądał zgodnie z art. 462 ust. 3 Pzp podania danych podwykonawców zamówień na roboty budowlane oraz usługi, które mają być wykonane w miejscu podlegającym bezpośredniemu nadzorowi Zamawiającego, wykonawca zawiadamia Zamawiającego o wszelkich zmianach w odniesieniu do informacji, o których mowa w zdaniu pierwszym, w trakcie realizacji zamówienia, a także przekazuje wymagane informacje na temat nowych podwykonawców, którym w późniejszym okresie zamierza powierzyć realizację robót budowlanych lub usług.
6. W przypadku robót budowlanych, Zamawiający odpowiada solidarnie z Wykonawcą (odpowiednio także z podwykonawcą, który zawarł umowę z dalszym podwykonawcą, kolejnym dalszym podwykonawcą, etc. każdorazowo gdy w niniejszej umowie mowa o

dalszym podwykonawcy, należy przez to rozumieć również kolejnego dalszego podwykonawcę, etc.) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy robót budowlanych (odpowiednio dalszemu podwykonawcy) z tytułu wykonanych przez tego podwykonawcę (odpowiednio dalszego podwykonawcę) robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony Zamawiającemu przez Wykonawcę lub podwykonawcę (odpowiednio dalszego podwykonawcę) przed przystąpieniem do wykonywania tych robót budowlanych, chyba że w ciągu 30 dni od doręczenia zgłoszenia, Zamawiający złożył Wykonawcy i zgłoszonemu podwykonawcy (odpowiednio również dalszemu podwykonawcy) w formie pisemnej pod rygorem nieważności, sprzeciw wobec wykonywania tych robót budowlanych przez podwykonawcę (odpowiednio dalszego podwykonawcę).

7. W celu zgłoszenia Zamawiającemu podwykonawcy robót budowlanych (odpowiednio dalszego podwykonawcy), Wykonawca lub podwykonawca robót budowlanych (lub odpowiednio dalszy podwykonawca) powinien przedstawić Zamawiającemu:
  - a) projekt umowy z podwykonawcą (odpowiednio dalszym podwykonawcą) bądź projekt zmiany umowy podwykonawczej (wcześniej zgłoszonej Zamawiającemu, co do której nie wniósł on sprzeciwu), który musi być kompletny, tzn. gotowy do podpisania przez strony, określający w szczególności: wysokość wynagrodzenia podwykonawcy (odpowiednio dalszego podwykonawcy), oraz
  - b) w przypadku gdy podwykonawca (dalszy podwykonawca) ma zamiar zawrzeć umowę o podwykonawstwo to podwykonawca (dalszy podwykonawca) obowiązany jest dołączyć zgodę Wykonawcy na zawarcie umowy o podwykonawstwo o treści zgodnej z projektem umowy.
8. Termin zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy robót budowlanych (odpowiednio dalszego podwykonawcy), przewidziany w umowie o podwykonawstwo, nie może być dłuższy niż 30 dni od dnia doręczenia Wykonawcy, podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy faktury lub rachunku, potwierdzających wykonanie zleconej podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy dostawy, usługi lub roboty budowlanej.
9. Umowa o podwykonawstwo nie może zawierać postanowień kształtujących prawa i obowiązki podwykonawcy (odpowiednio dalszego podwykonawcy), w zakresie kar umownych oraz postanowień dotyczących warunków wypłaty wynagrodzenia, w sposób mniej korzystny dla podwykonawcy (odpowiednio dalszego podwykonawcy) niż prawa i obowiązki Wykonawcy, ukształtowane postanowieniami niniejszej umowy.
10. Każdorazowo Zamawiający może zgłosić zastrzeżenia do przedłożonych, zgodnie z ust. 7 powyżej dokumentów, w terminie i formie wynikającej z ust. 6 powyżej (30 dni od dnia przedłożenia kompletu dokumentów Zamawiającemu). Zastrzeżenia skutkują jednocześnie brakiem odpowiedzialności Zamawiającego za wynagrodzenie podwykonawcy (odpowiednio dalszego podwykonawcy) z tytułu wykonanych przez tego podwykonawcę (odpowiednio dalszego podwykonawcę) robót budowlanych.

Niezgłoszenie zastrzeżeń, zgodnie z ust. 6 i 7 powyżej, w terminie tam określonym, uważa się za akceptację projektu umowy przez Zamawiającego.

11. Zamawiający może zgłosić zastrzeżenia, o których mowa w ust. 10 powyżej, w szczególności w sytuacji, gdy:
  - a) termin zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy (dalszego podwykonawcy), przewidziany w przedłożonej umowie z podwykonawcą (dalszym podwykonawcą) lub w projekcie umowy z podwykonawcą (dalszym podwykonawcą) będzie dłuższy niż określony w ust. 8 powyżej,
  - b) zawiera ona postanowienia niezgodne z ust. 9 powyżej,
  - c) umowa z podwykonawcą (dalszym podwykonawcą) lub projekt umowy z podwykonawcą (dalszym podwykonawcą) nie spełnia wymagań określonych w dokumentach zamówienia,
12. Wykonawca, podwykonawca lub dalszy podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada Zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia.
13. Postanowienia wskazane w ust. 6-11 powyżej stosuje się odpowiednio do zgłoszenia sprzeciwu do umowy podwykonawczej w zakresie robót budowlanych (zawartej i przedłożonej zgodnie z ust. 12 powyżej). Sprzeciw skutkuje jednocześnie brakiem odpowiedzialności Zamawiającego za wynagrodzenie podwykonawcy robót budowlanych (odpowiednio dalszego podwykonawcy) z tytułu wykonanych przez tego podwykonawcę (odpowiednio dalszego podwykonawcę) robót budowlanych. Niezgłoszenie sprzeciwu, przy odpowiednim zastosowaniu ust. 6 i 7 powyżej, w terminie tam określonym, uważa się za akceptację umowy podwykonawczej w zakresie robót budowlanych (przedłożonej zgodnie z ust. 12 powyżej) przez Zamawiającego.
14. Powierzenie podwykonawcy (dalszemu podwykonawcy) do wykonania jakichkolwiek prac (zarówno robót budowlanych jak i wszelkich innych prac) jest niedozwolone, w przypadku, gdy Zamawiający wyraził w formie pisemnej pod rygorem nieważności sprzeciw, o którym mowa w ust. 13 powyżej. Jeżeli pomimo tego sprzeciwu Wykonawca powierzył wykonywanie prac danemu niezatwierdzonemu podwykonawcy (odpowiednio dalszemu niezatwierdzonemu podwykonawcy):
  - a) ten niezatwierdzony podwykonawca (odpowiednio dalszy niezatwierdzony podwykonawca) zostanie na koszt Wykonawcy usunięty z terenu, na którym będzie realizowana umowa zawarta pomiędzy nim a Wykonawcą, oraz
  - b) upoważnia to Zamawiającego według własnego uznania do:
    - odstąpienia od niniejszej umowy (w części niewykonanej) z winy Wykonawcy i naliczenia mu kary umownej, o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 1 umowy albo
    - naliczenia kary umownej względem Wykonawcy o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 5 umowy, bez korzystania z prawa do odstąpienia przez Zamawiającego od umowy, o którym mowa w tiret pierwszym powyżej.

Uprawnienie do odstąpienia od umowy, o którym mowa w tiret pierwszym powyżej Zamawiający może każdorazowo wykonać w terminie 6 tygodni od uzyskania informacji o wykonywaniu jakichkolwiek prac przez niezatwierdzonego podwykonawcę lub dalszego niezatwierdzonego podwykonawcę w stosunku, do którego Zamawiający zgłosił sprzeciw, o którym mowa w ust. 13 powyżej, nie później jednak niż do dnia podpisania Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych.

15. Wykonawca, podwykonawca lub dalszy podwykonawca zamówienia na roboty budowlane przedkłada Zamawiającemu poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię zawartej umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi lub jej zmiany, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia, z wyłączeniem umów o podwykonawstwo o wartości mniejszej niż 0,5% wartości umowy w sprawie zamówienia publicznego oraz umów o podwykonawstwo, których przedmiot został wskazany przez Zamawiającego w dokumentach zamówienia, jako niepodlegający niniejszemu obowiązkowi. Wyłączenie o którym mowa w zdaniu pierwszym, nie dotyczy umów o podwykonawstwo o wartości większej niż **50.000,00 zł netto**.
16. W przypadku, o którym mowa w ust. 15 powyżej, podwykonawca lub dalszy podwykonawca, przekłada poświadczoną za zgodność z oryginałem kopię umowy również Wykonawcy.
17. W przypadku, o którym mowa w ust. 15 powyżej, jeżeli termin zapłaty wynagrodzenia jest dłuższy niż określony w ust. 8 powyżej, Zamawiający informuje o tym Wykonawcę i wzywa go do doprowadzenia do zmiany tej umowy pod rygorem wystąpienia o zapłatę kary umownej, o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 9 umowy.
18. Przepisy ust. 6 - 17 stosuje się odpowiednio do zmian umowy o podwykonawstwo.
19. Zamawiający dokonuje bezpośredniej zapłaty wymagalnego wynagrodzenia przysługującego podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, który zawarł zaakceptowaną przez Zamawiającego umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub który zawarł przedłożoną Zamawiającemu umowę o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi, w przypadku uchylania się od obowiązku zapłaty odpowiednio przez Wykonawcę, podwykonawcę lub dalszego podwykonawcę zamówienia.
20. Wynagrodzenie, o którym mowa w ust. 19 powyżej, dotyczy wyłącznie należności powstałych po zaakceptowaniu przez Zamawiającego umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane, lub po przedłożeniu Zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są dostawy lub usługi.
21. Bezpośrednia zapłata obejmuje wyłącznie należne wynagrodzenie, bez odsetek, należnych podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy.
22. Przed dokonaniem bezpośredniej zapłaty Zamawiający jest obowiązany umożliwić Wykonawcy zgłoszenie pisemnych uwag dotyczących zasadności bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 19 powyżej. Zamawiający informuje o terminie zgłoszenia uwag, nie krótszym niż 7 dni od

dnia doręczenia tej informacji. W uwagach nie można powoływać się na potrącenie roszczeń Wykonawcy względem podwykonawcy, niezwiązanych z realizacją umowy o podwykonawstwo.

23. W przypadku zgłoszenia uwag, o których mowa w ust. 22 powyżej, w terminie wskazanym przez Zamawiającego, Zamawiający może:
- 1) nie dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, jeżeli Wykonawca wykaże niezasadność takiej zapłaty albo
  - 2) złożyć do depozytu sądowego kwotę potrzebną na pokrycie wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszego podwykonawcy w przypadku istnienia zasadniczej wątpliwości Zamawiającego co do wysokości należnej zapłaty lub podmiotu, któremu płatność się należy, albo
  - 3) dokonać bezpośredniej zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, jeżeli podwykonawca lub dalszy podwykonawca wykaże zasadność takiej zapłaty.
24. W przypadku dokonania bezpośredniej zapłaty podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 19 powyżej, Zamawiający potrąca kwotę wypłaconego wynagrodzenia z wynagrodzenia należnego Wykonawcy.
25. Konieczność wielokrotnego dokonywania bezpośredniej zapłaty podwykonawcy lub dalszemu podwykonawcy, o których mowa w ust. 19 powyżej, lub konieczność dokonania bezpośrednich zapłat na sumę większą niż 5% wartości umowy w sprawie zamówienia publicznego uprawnia Zamawiającego do odstąpienia od umowy w sprawie zamówienia publicznego w terminie 90 dni od zaistnienia podstaw do odstąpienia od umowy wskazanych powyżej.
26. Jakakolwiek przerwa w realizacji przedmiotu umowy wynikająca z braku podwykonawcy będzie traktowana jako przerwa wynikła z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia realizacji przedmiotu zamówienia, o którym mowa w **§ 4 ust. 8 umowy**.
27. Zamawiający dopuszcza możliwość zmiany podwykonawcy, wprowadzenie nowego podwykonawcy, rezygnacji z podwykonawcy, wskazanie innego zakresu podwykonawstwa oraz wykonania zamówienia przy pomocy podwykonawców, pomimo niewskazania w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego żadnej części zamówienia przeznaczonej do wykonania w ramach podwykonawstwa.
- Jeżeli zmiana albo rezygnacja z podwykonawcy dotyczy podmiotu, na którego zasoby Wykonawca powoływał się, na zasadach określonych w art. 118 ust. 1 ustawy Pzp, w celu wykazania spełnienia warunków udziału w postępowaniu, Wykonawca jest obowiązany wykazać Zamawiającemu, że proponowany inny podwykonawca lub Wykonawca samodzielnie spełnia je w stopniu nie mniejszym niż podwykonawca, na którego zasoby Wykonawca powoływał się w trakcie postępowania o udzielenie zamówienia. Przepis art. 122 ustawy Pzp stosuje się odpowiednio. Propozycja zmiany musi być uzasadniona na piśmie przez Wykonawcę i wymaga pisemnej akceptacji Zamawiającego. Zamawiający zaakceptuje/bądź nie taką zmianę w terminie 5 dni od daty przedłożenia propozycji.

28. Wykonawca, który polega na sytuacji finansowej lub ekonomicznej innych podmiotów, o których mowa w art. 118 ust. 1 Pzp, odpowiada solidarnie z podmiotem, który zobowiązał się do udostępnienia zasobów, za szkodę poniesioną przez Zamawiającego powstałą wskutek nieudostępnienia tych zasobów, chyba że za nieudostępnienie zasobów nie ponosi winy.
29. W przypadku powierzenia przez Wykonawcę wykonania części umowy podwykonawcom, Zamawiający będzie uprawniony do wstrzymania zapłaty wynagrodzenia Wykonawcy (lub części wynagrodzenia) do czasu udokumentowania przez Wykonawcę faktu zapłaty podwykonawcom wymagalnych wynagrodzeń w zakresie, w jakim Strony ponoszą wobec podwykonawców solidarną odpowiedzialność za zapłatę tych wynagrodzeń – do wysokości wynagrodzeń niezapłaconych. Wykonawca jest zobowiązany do zwrotu Zamawiającemu wszelkich kwot, które Zamawiający zapłacił podwykonawcom wskutek skierowania do niego roszczeń podwykonawców niezaspokojonych przez Wykonawcę, w terminie 14 dni od dnia wezwania do zapłaty, wraz z wszelkimi kosztami, jakie z tego tytułu poniósł Zamawiający.

§ 12 Materiały

1. Przedmiot umowy wykonany zostanie z materiałów dostarczonych przez Wykonawcę.
2. Materiały, o których mowa w ust. 1 powyżej, powinny odpowiadać co do jakości wymaganiom określonym ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o wyrobach budowlanych (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r., poz. 1213) oraz wymaganiom określonym w STWiORB.
3. Wykonawca przedłoży Inżynierowi Koordynatorowi do oceny próbki materiałów (jeśli są konieczne) i odnośne informacje – zgodnie z ustawą z dnia 16 kwietnia 2004r. o wyrobach budowlanych (tekst jednolity Dz.U. 2021 r., poz. 1213), w celu uzyskania odpowiedniej zgody przed użyciem tych materiałów dla realizacji robót objętych niniejszą umową:
  - 1) standardowe próbki producenta materiałów i próbki wyspecyfikowane w innych dokumentach umowy, wszystko na koszt Wykonawcy. Inżynier Koordynator może dopuścić dostarczenie stosownych informacji, np. Aprobatach technicznych, Krajowych deklaracji zgodności itp. bez dostarczenia próbek materiałów,
  - 2) dodatkowe próbki, polecane przez Inżyniera Koordynatora.
4. Wykonawca będzie przeprowadzać pomiary i badania materiałów oraz robót zgodnie z zasadami kontroli jakości materiałów i robót określonymi w STWiORB oraz rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 24 czerwca 2022r. w sprawie przepisów techniczno-budowlanych dotyczących dróg publicznych (Dz. U. 2022, poz. 1518).
5. Każda próbka będzie zaopatrzona w etykietę, wskazującą pochodzenie i zamierzone użycie w realizowanych robotach.

§ 13 Roboty dodatkowe i zamienne

1. Zamawiający ma prawo, jeżeli jest to niezbędne do wykonania przedmiotu niniejszej umowy, polecać Wykonawcy na piśmie:

- 1) wykonanie robót wynikających z zasad wiedzy technicznej oraz koniecznych dla realizacji celu umowy, a niewyszczególnionych w przedmiarach robót,
  - 2) zwiększenia, zmniejszenia lub zaniechania części robót objętych przedmiarem robót. Wynikające zmiany muszą być nieistotne w rozumieniu przepisów ustawy Prawo budowlane oraz zaakceptowane przez Inżyniera Koordynatora oraz Zamawiającego. Po uzyskaniu akceptacji, sporządzenie wykazu nieistotnych zmian spoczywa na Kierowniku Budowy,
  - 3) wykonanie robót zamiennych w stosunku do ujętych w dokumentacji projektowej; zmniejszenia bądź zwiększenia ilości robót ujętych w poszczególnych pozycjach kosztorysu ofertowego.
2. Na wniosek Wykonawcy, za zgodą Inżyniera Koordynatora, mogą być dokonywane zmiany technologii oraz materiałów wykonania elementów robót. W tym przypadku Wykonawca przedstawi opis proponowanych zmian, rysunki i wycenę kosztów. Opracowanie to wymaga akceptacji Inżyniera Koordynatora i zatwierdzenia do realizacji przez Zamawiającego. Wykonawca musi przedstawić wycenę zgodną z zapisami **§ 14 umowy**.
  3. Podstawę wprowadzenia zmian opisanych w ust. 1 i ust. 2 powyżej będą stanowiły protokoły konieczności. Załączniki do protokołów konieczności będą stanowiły kopie odpowiednich rysunków przedstawiające wprowadzane nieistotne zmiany (zaznaczone kolorem czerwonym) potwierdzone przez, kierownika budowy oraz Inżyniera Koordynatora, przy czym sporządzenie takich rysunków jak również koszty z tym związane leżą po stronie Wykonawcy.
  4. Wydane przez Zamawiającego polecenia, o których mowa w ust. 1 powyżej nie unieważniają w jakiegokolwiek mierze umowy, a skutki tych poleceń mogą stanowić podstawę do zmiany – na wniosek Wykonawcy – terminu zakończenia robót, o którym mowa w **§ 4 ust. 8** niniejszej umowy oraz zmiany wynagrodzenia, zgodnie z postanowieniami § 14 umowy. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.
  5. Zmiany wynikające z poleceń, o których mowa w ust. 1 powyżej muszą być uwzględnione przez Wykonawcę w uaktualnionym harmonogramie rzeczowo-finansowym.
  6. Wszelkie roboty nieobjęte niniejszym zamówieniem lecz niezbędne do prawidłowego wykonania przedmiotu umowy, których wykonanie stało się konieczne na skutek sytuacji niemożliwej wcześniej do przewidzenia będące robotami dodatkowymi lub zamiennymi, rozliczone zostaną w ramach aneksu do umowy i wg zasad określonych w **§ 14 oraz § 20 umowy z uwzględnieniem art. 455 ustawy Pzp**.
  7. W przypadku wystąpienia robót zamiennych, dodatkowych, podobnych lub zwiększających zakres podstawowy Zamawiający dopuszcza możliwość wydłużenia terminu realizacji umowy. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.
  8. W przypadku wystąpienia sprzyjających warunków na przyspieszenie realizacji zadania dopuszcza się skrócenie terminu, o którym mowa w **§ 4 ust. 8 umowy**. Podstawą do

skrócenia powyższego terminu będzie wystąpienie Wykonawcy wraz z uaktualnionym harmonogramem rzeczowo – finansowym, zatwierdzonym przez Zamawiającego.

§ 14 Rozliczanie robót dodatkowych i zamiennych

1. Jeżeli roboty wynikające z poleceń wprowadzonych zgodnie z postanowieniami § 13 ust. 1 niniejszej umowy, odpowiadają opisowi pozycji w kosztorysie ofertowym, cena jednostkowa określona w kosztorysie ofertowym znajduje zastosowanie do wyliczenia wysokości wynagrodzenia, o którym mowa w § 4 ust. 1 umowy.
2. Jeżeli roboty wynikające z poleceń wprowadzonych postanowieniami § 13 ust. 1 niniejszej umowy nie odpowiadają opisowi pozycji w kosztorysie ofertowym (a zatem są to roboty nieprzewidziane w kosztorysie ofertowym), Wykonawca powinien przedłożyć do akceptacji Zamawiającego kalkulację ceny jednostkowej tych robót. Kalkulacje winny być sporządzone na podstawie czynników cenotwórczych nie wyższych niż wartości średnie podane w wydawnictwie „Sekocenbud” dla kwartału poprzedzającego miesiąc, w którym kalkulacja jest sporządzana oraz nakładów rzeczowych określonych w Katalogach Nakładów Rzeczowych (KNR), a w przypadku robót, dla których nie określono nakładów rzeczowych w KNR, wg innych ogólnie stosowanych katalogów lub nakładów własnych zaakceptowanych przez Zamawiającego.
3. Jeżeli cena jednostkowa przedłożona przez Wykonawcę do akceptacji Zamawiającemu będzie skalkulowana niezgodnie z postanowieniami ust. 2 powyżej, Zamawiający wprowadzi korektę ceny opartą na własnych wyliczeniach na podstawie średnich cen stosowanych powszechnie w obrocie.
4. Wykonawca powinien dokonać wyliczeń cen w sposób opisany w ust. 2 powyżej oraz przedstawić Zamawiającemu wysokość wynagrodzenia wynikającą ze zmian przed rozpoczęciem robót wynikających z tych zmian.
5. Zasady określone w ust. 1 - 4 powyżej dotyczyć będą również robót realizowanych w ramach robót dodatkowych.
6. Zamawiający dopuszcza możliwość wykonania zamiennej dokumentacji projektowej obejmującej roboty konieczne do wykonania w celu prawidłowego funkcjonowania przedmiotu umowy. Wszelkie roboty wynikające z zamiennego projektu budowlanego wraz z projektem, **będą objęte aneksem do niniejszej umowy, przy uwzględnieniu postanowień § 20 umowy.**
7. W przypadku wykonania projektu zamiennego oraz wynikających z niego robót, o czym mowa w ust. 6 powyżej na Wykonawcy spoczywają następujące obowiązki:
  - 1) przygotowanie protokołu konieczności z uzyskaniem wszystkich niezbędnych akceptacji,
  - 2) przygotowanie projektowej dokumentacji zamiennej wraz z uzyskaniem wszelkich koniecznych uzgodnień, w tym uzgodnień koniecznych do uzyskania zmiany pozwolenia budowlanego, oraz Specyfikacji technicznych wykonania i odbioru robót budowlanych. Zamienna dokumentacja projektowa musi być zaakceptowana przez osoby sprawujące nadzór autorski (podpis i pieczęć imienna),

- 3) w przypadku konieczności uzyskania decyzji o zmianie pozwolenia na budowę, Wykonawca przygotowuje wszystkie konieczne dokumenty w ilości niezbędnej do uzyskania w/w decyzji i przekazuje je Zamawiającemu po wcześniejszym uzyskaniu od Zamawiającego stosownego upoważnienia,
- 4) przygotowanie przedmiaru robót koniecznych do wykonania,
- 5) przygotowanie wyceny robót wynikających z dokumentacji zamiennej zgodnie z zapisami ust. 1 - 4 powyżej.
8. Zamienna dokumentacja projektowa musi zawierać wykaz zmian w stosunku do podstawowego zakresu robót i STWiORB.
9. Wykonawca nie może przystąpić do wykonania ani wykonać robót wynikających z projektu zamiennego bez zgody Zamawiającego.
10. W przypadku, gdyby zamienna dokumentacja projektowa spowodowała pominięcie jakiegokolwiek części robót z zamówienia podstawowego, wynagrodzenie za wykonanie przedmiotu zamówienia ulegnie zmniejszeniu. Wykonawca przedstawi zestawienie ilości robót zaniechanych oraz wycenę tych robót zgodną z cenami jednostkowymi z kosztorysu ofertowego Wykonawcy. Zestawienie i wycena muszą uzyskać akceptację Zamawiającego.
11. Podstawę do wykonania robót wynikających z dokumentacji zamiennej będzie stanowił protokół konieczności oraz zatwierdzony projekt zamienny o którym mowa w ust. 7 powyżej niniejszego paragrafu.
12. Zamawiający ma prawo na każdym etapie realizacji umowy, zażądać rozwinięcia kosztorysów ofertowych na kosztorysy szczegółowe w celu udokumentowania wskaźników cenotwórczych, a Wykonawca ma obowiązek przedstawić kosztorys szczegółowy najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia wystąpienia Zamawiającego.
13. W przypadku realizacji robót wynikających z dokumentacji zamiennej Zamawiający dopuszcza możliwość zmiany terminu umowy. Zmiana umowy może nastąpić w formie pisemnego aneksu, na zasadach określonych w § 20 umowy.

§ 15 Odbiory

1. Odbiory poszczególnych zakresów rzeczowych określonych w umowie odbywać się będą w okresach wynikających z harmonogramu rzeczowo – finansowego, stanowiącego załącznik do niniejszej umowy.
2. W trakcie wykonywania umowy dokonywane są odbiory:
  - a) częściowe wykonanych robót,
  - b) robót zanikających lub ulegających zakryciu,
  - c) odbiór końcowy.
3. Odbiory częściowe są dokonywane w celu prowadzenia częściowych rozliczeń za realizację przedmiotu umowy, wykonane roboty, sprawdzenia rzeczywistego ich wykonania oraz ich jakości.
4. Po wykonaniu części robót budowlanych, objętych przedmiotem niniejszej umowy, Wykonawca zgłasza gotowość do ich odbioru poprzez odpowiedni wpis do Dziennika

- budowy i zawiadamia Zamawiającego o gotowości do ich odbioru oraz przedstawia dokumenty rozliczeniowe zgodnie z § 5 ust. 1 umowy.
5. Dokonanie odbioru częściowego następuje Protokołem Odbioru Częściowego Robót na podstawie sporządzonego przez Wykonawcę i akceptowanego przez Inżyniera Koordynatora wykazu wykonanych robót, w terminie **7dni**, licząc od dnia zgłoszenia przez Wykonawcę gotowości do odbioru.
  6. Odbiór robót zanikających lub ulegających zakryciu ma na celu sprawdzenie rzeczywistego ich wykonania oraz ich jakości.
  7. Wykonawca nie jest uprawniony, przed uzyskaniem wcześniejszej zgody Inżyniera Koordynatora, do zakrycia wykonanych robót budowlanych. Wykonawca jest obowiązany umożliwić Inżynierowi Koordynatorowi sprawdzenie wykonanych robót, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.
  8. Wykonawca zgłasza gotowość do odbioru robót zanikających lub ulegających zakryciu pisemnym zgłoszeniem do Zamawiającego i jednocześnie zawiadamia o tej gotowości Inżyniera Koordynatora.
  9. Inżynier Koordynator dokonuje odbioru zgłoszonych przez Wykonawcę robót zanikających i ulegających zakryciu niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 2 (dwóch) dni od daty zgłoszenia gotowości do ich odbioru.
  10. Jeżeli Inżynier Koordynator uzna odbiór robót zanikających lub ulegających zakryciu za zbędny, jest obowiązany niezwłocznie zawiadomić o tym Wykonawcę, nie później jednak niż w ciągu 2 (dwóch) dni od otrzymania powiadomienia Wykonawcy o gotowości do odbioru.
  11. W razie niezgłoszenia Inżynierowi Koordynatorowi gotowości do odbioru robót zanikających lub ulegających zakryciu lub dokonania zakrycia tych robót przed ich odbiorem, Wykonawca jest obowiązany odkryć lub wykonać otwory niezbędne dla zbadania robót, a następnie przywrócić stan poprzedni.
  12. Wykonawca jest obowiązany zapewnić udział podwykonawcy/podwykonawców w odbiorze częściowym wykonanych robót i odbiorze robót zanikających lub ulegających zakryciu, jeżeli podwykonawca (podwykonawcy) brał (brali) udział w ich wykonaniu.
  13. Protokoły odbioru robót (zarówno częściowe jak i końcowe) sporządzone pomiędzy Wykonawcą a podwykonawcą lub dalszym podwykonawcą, muszą być obowiązkowo podpisane i zatwierdzone przez Inżyniera Koordynatora.
  14. Odbiór końcowy robót następuje z chwilą podpisania Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych, po dostarczeniu Zamawiającemu zawiadomienia o zakończeniu robót budowlanych wraz z operatem kolaudacyjnym.
  15. Operat kolaudacyjny musi zawierać między innymi:
    - dokumenty z przeprowadzonych badań laboratoryjnych i sprawdzeń,
    - dokumenty potwierdzające jakość wbudowanych materiałów,
    - dokumenty świadczące o dopuszczeniu wyrobów do obrotu i powszechnego stosowania w budownictwie, - obmiary powykonawcze wykonanych robót uporządkowane w kartach obmiaru,

- dokumentację geodezyjną zawierającą wyniki geodezyjnej inwentaryzacji powykonawczej oraz informację o zgodności usytuowania obiektu budowlanego z projektem zagospodarowania działki lub terenu lub odstępstwach od tego projektu, sporządzoną przez osobę wykonującą samodzielne funkcje w dziedzinie geodezji i kartografii oraz posiadającą odpowiednie uprawnienia zawodowe,
  - oświadczenia Kierownika budowy oraz Kierowników Robót (zgodnie z ustawą Prawo budowlane),
  - w razie zmian nieodstępujących w sposób istotny od zatwierdzonego projektu lub warunków pozwolenia na budowę – kopie rysunków wchodzących w skład zatwierdzonego projektu budowlanego, z naniesionymi zmianami oraz uzupełniającym opisem. W takim przypadku oświadczenie o którym mowa wyżej powinno być potwierdzone przez Projektanta i Inżyniera Koordynatora.
16. Czynności odbioru końcowego zostaną zakończone przez **Zamawiającego najpóźniej w ciągu 30 dni od daty otrzymania pisemnego powiadomienia Zamawiającego przez Wykonawcę o zakończeniu robót budowlanych i złożeniu operatu kołaudacyjnego oraz pod warunkiem stwierdzenia wypełnienia przez Wykonawcę warunków określonych w niniejszym §15 umowy.**
- Do powyższego powiadomienia należy dołączyć dokumenty, o których mowa w ust. 15 niniejszego paragrafu.
17. Najpóźniej w dniu odbioru końcowego Wykonawca musi przedłożyć Zamawiającemu kompletną dokumentację powstałą w wyniku inwentaryzacji powykonawczej potwierdzającą, że wyeksponowane na mapach obiekty budowlane oraz sieci zostały zinwentaryzowane, a dokumenty powstałe w wyniku inwentaryzacji zostały przyjęte do państwowego zasobu geodezyjnego i kartograficznego.

§ 16 Ubezpieczenie

1. Wykonawca przez cały czas realizacji umowy (włącznie z dniem podpisania Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych) będzie ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w zakresie prowadzonej działalności gospodarczej zgodnej z przedmiotem umowy, na wartość nie niższą niż **1 000 000,00 PLN**. W przypadku, gdy umowa będzie realizowana wspólnie przez kilku Wykonawców (np.: Konsorcjum firm, spółka cywilna) polisę, o której mowa powinien złożyć jeden dowolny Wykonawca spośród Wykonawców mających realizować wspólnie umowę na wartość wskazaną powyżej. Polisa musi obejmować odpowiedzialność cywilną wszystkich Wykonawców realizujących umowę wspólnie.
- Suma ubezpieczenia powinna być określona na jedno i wszystkie zdarzenia.
2. Wykonawca przedkłada polisę ubezpieczenia obejmującą zakres ubezpieczenia nie mniejszy niż:
    - OC pracodawcy – podlimit sumy gwarancyjnej nie mniejszy niż 1 000 000,00 PLN na jedno i wszystkie zdarzenia,
    - wadliwego wykonania robót i usług,

- nienależytego wykonania zobowiązania,
  - za szkody wyrządzone przez maszyny budowlane, w tym szkody w instalacjach podziemnych,
  - za szkody spowodowane w mieniu osób trzecich w wyniku wibracji, osłabienia elementów nośnych, polegające na całkowitym lub częściowym zawaleniu obiektu,
  - OC podwykonawców,
  - ubezpieczenie szkód wyrządzonych wzajemnie.
3. Umowy ubezpieczenia nie mogą zawierać klauzuli wykluczającej wypłatę odszkodowania za zobowiązania wobec Województwa Opolskiego – Zarządu Dróg Wojewódzkich w Opolu.
  4. W odniesieniu do ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej umowy nie mogą zawierać zapisów dot. franszyzy, polegającej na braku odpowiedzialności ubezpieczyciela za szkody objęte zakresem ubezpieczenia, których wartość jest niższa od określonych taką franszyzą kwot.
  5. Wykonawca ubezpieczy roboty i materiały na kwotę nie niższą od wynagrodzenia kosztorysowego Wykonawcy brutto wymienionego w § 3 ust. 1 umowy włączając w to koszty rozbiórki, a także koszty usunięcia szkód powstałych w wykopach, skarpach, nasypach, usunięcia gruzu i honoraria konsultantów. Ubezpieczenie to będzie w mocy od daty przekazania placu budowy aż do daty podpisania Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych.
  6. Wykonawca najpóźniej w dniu przekazania terenu budowy, o którym mowa w § 3 ust. 1 umowy przedłoży Zamawiającemu poświadczane „za zgodność z oryginałem” kopie umów ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 oraz 5 powyżej.
  7. Zamawiający nie przekaze terenu budowy do czasu przedłożenia dokumentów, o których mowa w ust. 6 powyżej. Zwłoka z tego tytułu będzie traktowana jako powstała z przyczyn zależnych od Wykonawcy i nie może stanowić podstawy do zmiany terminu zakończenia robót.
  8. Z chwilą przejęcia pasa drogowego (terenu budowy) Wykonawca ponosi wszelką odpowiedzialność oraz koszty za szkody oraz następstwa nieszczęśliwych wypadków dotyczących pracowników i osób trzecich, powstałych w związku z prowadzonymi robotami budowlanymi, w tym także z ruchem pojazdów mechanicznych.
  9. Jeżeli w trakcie wykonywania przedmiotu umowy okaże się, że Wykonawca nie jest w stanie przedstawić dowodów zawarcia umów ubezpieczenia, o których mowa w ust. 1 lub 5 powyżej, opłacenia składek ubezpieczeniowych lub ważności polis ubezpieczeniowych (przedłużenie ważności polis), to Zamawiający może wstrzymać wykonywanie umowy ze skutkiem natychmiastowym. Skutki takiego wstrzymania robót poniesie wyłącznie Wykonawca. Zamawiający może także w stosownym zakresie zawrzeć na koszt Wykonawcy umowę ubezpieczeniową lub ją przedłużyć, opłacając składki ubezpieczeniowe z wynagrodzenia należnego Wykonawcy.

§ 17 Rękojmia i gwarancja

1. Wykonawca udziela Zamawiającemu gwarancji jakości na przedmiot umowy oraz rękojmi za wady fizyczne i prawne na roboty objęte niniejszą umową.
2. Strony ustalają, że okres gwarancji jakości wynosi ..... lat.
3. Strony ustalają, że okres gwarancji jakości nie może wynosić mniej, niż **60 miesięcy (5 lata)**, zaś okres rękojmi za wady wydłuża się na okres udzielonej gwarancji jakości, wskazany w ust. 2 powyżej, z zastrzeżeniem, że okres rękojmi za wady nie może wynosić mniej niż okres wskazany w przepisach powszechnie obowiązującego prawa (min. 5 lat).
4. Bieg okresu gwarancji jakości i rękojmi za wady rozpoczyna się:
  - 1) w dniu następnym licząc od daty wystawienia Protokołu Odbioru Zakończonych Robót Inwestycyjnych, a w przypadku gdy stwierdzono wady w toku odbioru, dnia następnego po potwierdzeniu ich usunięcia,
  - 2) dla wymienianych materiałów i urządzeń z dniem ich wymiany.
5. Dochodzenie uprawnień z tytułu gwarancji jakości nie wyklucza możliwości dochodzenia przez Zamawiającego roszczeń z tytułu rękojmi za wady.
6. Zamawiający może dochodzić roszczeń z tytułu rękojmi i gwarancji jeżeli zgłosił wadę przed upływem okresu rękojmi i gwarancji.
7. Strony wyrażają zgodę na to aby koszty usuwania wad pokrywane były:
  - 1) w przypadku rękojmi – z zabezpieczenia należytego wykonania umowy,
  - 2) w przypadku gwarancji zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy – z zastrzeżeniem ust. 13 poniżej.
8. Strony umowy dokonają ostatniego przeglądu w okresie trwania gwarancji i rękojmi za wady, zwanego dalej przeglądem gwarancyjnym najpóźniej na 1 miesiąc przed upływem gwarancji jakości i rękojmi za wady, a stwierdzone wówczas wady Wykonawca usunie niezwłocznie w ramach gwarancji lub rękojmi za wady.
9. W okresie trwania gwarancji i rękojmi za wady dokonywane będą przeglądy gwarancyjne, **co najmniej jednokrotnie w ciągu każdego roku**.
10. Stwierdzone podczas przeglądów, o których mowa w **ust. 8 i 9 powyżej**, wady Wykonawca usunie w ramach gwarancji lub rękojmi za wady w terminach wyznaczonych przez Zamawiającego w Protokołach z przeglądów. Termin usunięcia wad powinien uwzględniać techniczne uwarunkowania związane z wykonaniem tego obowiązku przez Wykonawcę, jak również fakt czy skutki ujawnionej wady stanowią zagrożenie bezpieczeństwa życia, zdrowia lub mienia.
11. Warunkiem wykonania uprawnień z tytułu rękojmi za wady fizyczne jest złożenie przez Zamawiającego pisemnego zawiadomienia – reklamacji najpóźniej w ciągu 30 dni od wykrycia wady, natomiast w odniesieniu do wykonywania uprawnień z tytułu gwarancji jakości mają zastosowanie postanowienia zawarte w Karcie Gwarancyjnej (stanowiącej załącznik nr 3 do umowy).
12. Przeglądy gwarancyjne będą realizowane zgodnie z zapisami zawartymi w Specyfikacjach Technicznych Wykonania i Odbioru Robót Budowlanych (wymagania ogólne), a

ujawnione wady Wykonawca będzie usuwał zgodnie z uwagami Zamawiającego przekazywanymi w protokołach z przeglądów gwarancyjnych lub powiadomieniach o wystąpieniu wad oraz wytycznymi zawartymi w ww. Specyfikacjach i zasadami sztuki budowlanej.

13. Jeżeli Wykonawca nie usunie wad w terminie wyznaczonym przez Zamawiającego, to Zamawiający może zlecić usunięcie ich innemu podmiotowi na koszt Wykonawcy (wykonanie zastępcze). Celem uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych Strony wskazują, iż niniejsze postanowienie umowne wyłącza regulację z art. 480 § 1 k.c. w zakresie obowiązku uzyskania zgody sądu na wykonanie zastępcze.
W tym przypadku koszty usuwania wad będą pokrywane w pierwszej kolejności z zatrzymanej kwoty będącej zabezpieczeniem należytego wykonania umowy lub odpowiednio z zabezpieczenia usunięcia wad.
14. Zamawiający może dochodzić roszczeń z tytułu rękojmi za wady lub gwarancji jakości na zasadach przewidzianych w ustępach poprzedzających, także po okresie określonym w ust. 2 i 3 powyżej, jeżeli zgłosił wadę przed upływem tego okresu.
15. Udzielona gwarancja i rękojmia nie naruszają prawa Zamawiającego do dochodzenia roszczeń o naprawienie szkody w pełnej wysokości na zasadach określonych w K.C.
16. W przypadku naprawy lub wymiany rzeczy (lub jej istotnej części) w ramach gwarancji jakości lub rękojmi za wady, termin gwarancji jakości lub rękojmi za wady biegnie na nowo dla dokonanej naprawy lub wymiany od dnia ich dokonania.
17. W razie stwierdzenia w okresie gwarancji jakości lub rękojmi za wady wad nienadających się do usunięcia, Zamawiający może:
  - a) żądać obniżenia wynagrodzenia za wykonanie przedmiotu umowy - jeżeli wady umożliwiają użytkowanie przedmiotu umowy zgodnie z jego przeznaczeniem (wady nieistotne),
  - b) odstąpić od umowy - jeżeli wady uniemożliwiają użytkowanie przedmiotu umowy zgodnie z jego przeznaczeniem (wady istotne), na zasadach określonych w § 24 ust. 1 pkt. 10) umowy oraz naliczenia kary umownej, o której mowa w § 19 ust. 1 pkt 1 umowy.
18. Jeżeli Wykonawca przekaze Zamawiającemu osobny dokument gwarancyjny, dokument gwarancyjny nie może zawierać jakichkolwiek wyłączeń odpowiedzialności nieprzewidzianych w niniejszej umowie (w tym w jej załącznikach). Przede wszystkim zaś postanowienia dokumentu gwarancyjnego nie mogą być sprzeczne z postanowieniami umowy, a w przypadku takiej sprzeczności pierwszeństwo przed postanowieniami dokumentu gwarancji udzielonej przez Wykonawcę/Producenta, mają postanowienia niniejszej umowy. Przez sprzeczność dokumentu gwarancji udzielonej przez Wykonawcę/Producenta, Zamawiający rozumie również zawarcie w niej postanowień nieuregulowanych w niniejszej umowie, nie znajdujących się wprost w niniejszej umowie lub w jakikolwiek sposób sprzecznych z niniejszą umową, a które będą niekorzystne dla Zamawiającego.

§ 18 Zabezpieczenie

1. Wykonawca wniósł Zamawiającemu przed podpisaniem umowy zabezpieczenie należytego wykonania umowy w wysokości **5 %** ceny całkowitej brutto podanej w ofercie tj. .... **PLN**
(słownie: ..... **/100 PLN.**)
w formie .....
2. Zabezpieczenie należytego wykonania przedmiotu umowy w wysokości **70 %** zostanie zwrócone w terminie 30 dni od dnia sporządzenia Protokołu Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych, o ile nie stwierdzono wad, a w przypadku stwierdzenia takich wad w terminie 30 dni od daty potwierdzenia usunięcia wad stwierdzonych przy odbiorze końcowym.
3. Pozostała część ww. zabezpieczenia w wysokości **30%** stanowić będzie zabezpieczenie roszczeń z tytułu rękojmi za wady lub gwarancji i zostanie zwrócona nie później niż w 15 dniu po upływie okresu rękojmi za wady.
4. W trakcie realizacji umowy Wykonawca może dokonać zmiany formy zabezpieczenia na jedną lub kilka form, o których mowa w art. 450 ust. 1 ustawy Pzp.
5. Zmiana formy zabezpieczenia będzie dokonywana z zachowaniem ciągłości zabezpieczenia i bez zmniejszenia jego wysokości.
6. W przypadku zawarcia przez Strony aneksu przedłużającego termin zakończenia robót budowlanych, o którym mowa w § 4 ust. 8 umowy lub opóźnień w wykonaniu przez Wykonawcę robót budowlanych w terminie określonym w § 4 ust 8 umowy, Wykonawca ma obowiązek przed upływem okresu ważności zabezpieczenia należytego wykonania umowy, o którym mowa w ust. 1 powyżej, jednak nie później niż na 30 dni przed upływem ważności dotychczasowego zabezpieczenia, przedłużyć okres ważności ww. zabezpieczenia lub przedłożyć Zamawiającemu nowe zabezpieczenie na dalszy dodatkowy okres niezbędny do zakończenia robót budowlanych i dokonania odbioru końcowego robót inwestycyjnych. W przypadku niedotrzymania wskazanego powyżej terminu Zamawiający będzie zobowiązany do dokonania wypłaty całej kwoty z zabezpieczenia należytego wykonania umowy i zamienienia formy zabezpieczenia na pieniężną, zgodnie z art. 452 ust. 9 oraz 10 Pzp. Przedłużone lub nowe zabezpieczenie należytego wykonania umowy winno nastąpić na dalszy dodatkowy okres niezbędny do zakończenia robót budowlanych i dokonania odbioru końcowego robót inwestycyjnych
7. Wykonawca, w razie stwierdzenia w trakcie odbioru końcowego wad przedmiotu umowy, ma obowiązek przed upływem okresu ważności zabezpieczenia należytego wykonania umowy, o którym mowa w ust.1, przedłużyć okres jego ważności lub przedłożyć Zamawiającemu nowe zabezpieczenie na dalszy dodatkowy okres niezbędny do usuwania takich wad. Niewywiązanie się przez Wykonawcę z tego zobowiązania uprawnia Zamawiającego do naliczenia wobec Wykonawcy kary umownej, o której mowa w **§ 19 ust. 1 pkt. 10 umowy oraz do dodatkowego uruchomienia obowiązującego jeszcze**

zabezpieczenia należytego wykonania umowy, o którym mowa w ust. 1 powyżej w celu pokrycia roszczeń Zamawiającego z tytułu nienależytego wykonania umowy.

8. Jeżeli Wykonawca nie usunie wad w okresie udzielonej rękojmi będzie zobowiązany najpóźniej na 14 dni przed upływem okresu ważności zabezpieczenia należytego wykonania umowy o którym mowa w ust. 3 powyżej przedłużyć okres ważności tego zabezpieczenia lub przedłożyć Zamawiającemu nowe zabezpieczenie na dalszy dodatkowy okres niezbędny do usuwania takich wad. Niewywiązanie się przez Wykonawcę z tego zobowiązania uprawnia Zamawiającego do **uruchomienia obowiązującego jeszcze zabezpieczenia w celu pokrycia roszczeń związanych z usunięciem takich wad.**

§ 19 Kary umowne

Strony ustalają niżej wymienione kary umowne.

1. Wykonawca zapłaci Zamawiającemu:
  - 1) karę umowną w wysokości 10% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku odstąpienia od umowy przez Zamawiającego z winy Wykonawcy, także z przyczyn odstąpienia od umowy określonych wprost w umowie,
  - 2) karę umowną w przypadku zwłoki Wykonawcy w wykonaniu przedmiotu umowy – w wysokości 0,1 % wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust. 1 umowy, licząc za każdy dzień zwłoki od umownego terminu zakończenia robót, wskazanego w § 4 ust. 8 umowy,
  - 3) karę umowną za zwłokę w usunięciu wad ujawnionych w toku Odbioru Końcowego Robót Inwestycyjnych lub w okresie rękojmi za wady lub w okresie gwarancji jakości w wysokości 0,1 % wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, za każdy dzień zwłoki, licząc od dnia wyznaczonego do usunięcia wad,
  - 4) karę umowną w razie zwłoki przez Wykonawcę w realizacji robót w stosunku do harmonogramu – w wysokości 0,3% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy za każdy **miesiąc** zwłoki,
  - 5) karę umowną w wysokości **20 000,00 zł**, w przypadku powierzenia przez Wykonawcę wykonywania robót objętych umową podwykonawcy robót budowlanych oraz dalszemu podwykonawcy robót budowlanych, co do których Zamawiający wniósł sprzeciw, zgodnie z § 11 ust. 1 umowy lub § 11 ust. 14 lit. b) umowy
  - 6) karę umowną w wysokości 0,01% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom lub dalszym podwykonawcom, jak również w przypadku braku zapłaty lub nieterminowej zapłaty wynagrodzenia należnego podwykonawcom z tytułu zmiany wynagrodzenia, o której mowa w art. 439 ust. 5 Pzp za każde takie naruszenie,
  - 7) karę umowną w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku nieprzedłożenia do zaakceptowania projektu

- umowy o podwykonawstwo, której przedmiotem są roboty budowlane lub projektu jej zmiany na zasadach określonych w § 11 umowy, za każde takie naruszenie,
- 8) karę umowną w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku nieprzedłożenia Zamawiającemu poświadczonej za zgodność z oryginałem kopii umowy o podwykonawstwo lub jej zmiany,
  - 9) karę umowną w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku braku zmiany umowy o podwykonawstwo w zakresie terminu zapłaty wymagalnych należności podwykonawcy za wykonane i odebrane roboty, dostawy i usługi ujęte umową o podwykonawstwo, zgodnie z § 11 ust. 8 umowy,
  - 10) karę umowną w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, w przypadku niewywiązania się z obowiązku, o którym mowa w § 18 ust. 7 umowy,
  - 11) karę umowną w kwocie 10.000,00 zł za zwłokę lub niewykonanie obowiązku określonego w § 8 ust. 3 umowy,
  - 12) karę umowną w kwocie 10.000,00 zł za zwłokę lub niewykonanie obowiązku określonego w § 8 ust. 4 umowy,
  - 13) karę umowną w kwocie 10.000 zł za każde zawinione przez Wykonawcę złamanie obowiązków wskazanych w § 22 lub § 23 ust. 3 umowy.
2. Zamawiający zapłaci Wykonawcy karę umowną z tytułu odstąpienia od umowy z przyczyn leżących po stronie Zamawiającego – w wysokości 10% wynagrodzenia brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy, przy czym kara umowna z tytułu odstąpienia od umowy nie jest należna Wykonawcy, jeżeli odstąpienie od umowy nastąpi z przyczyn, o których mowa w art.456 ust. 1 ustawy Pzp.
- Zamawiający zapłaci Wykonawcy karę umowną za zwłokę w przekazaniu Wykonawcy terenu budowy w terminie określonym w § 3 ust. 1 umowy - w wysokości 0,1% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust. 1 umowy za każdy dzień zwłoki.
3. Łączna maksymalna wysokość naliczonych Wykonawcy kar umownych nie może przekroczyć 20% wynagrodzenia umownego brutto, o którym mowa w § 4 ust.1 umowy.
4. Jeżeli naliczone kary umowne określone w ust. 1 niniejszego paragrafu nie pokryją w całości szkód (strat oraz utraconych korzyści) poniesionych przez Zamawiającego, Zamawiający może żądać, na zasadach ogólnych, odszkodowania uzupełniającego, przenoszącego wysokość zastrzeżonej kary umownej, do wysokości rzeczywiście poniesionej szkody.
5. Zamawiający jest uprawniony do potrącenia naliczonych kwot kar umownych, o których mowa w **§19** umowy z przysługującego Wykonawcy wynagrodzenia.

§ 20 Zmiany umowy

1. Z zastrzeżeniem sytuacji wskazanych w art. 455 ust. 1 i 2 Pzp, jak również okoliczności wskazanych w niniejszej umowie na podstawie art. 455 ust. 1 pkt 1 Pzp, nie jest możliwe dokonanie istotnych zmian postanowień niniejszej umowy, w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru Wykonawcy. Niedopuszczalne jest wprowadzanie zmian, które modyfikowałyby ogólny charakter umowy.
2. Wszelkie zmiany, jakie Strony chciałyby wprowadzić do niniejszej umowy wymagają formy pisemnej i zgody obu Stron pod rygorem nieważności takich zmian.
3. Zamawiający, stosownie do art. 455 ust. 1 pkt 1 Pzp, dopuszcza możliwość zmiany zawartej umowy w stosunku do treści oferty Wykonawcy w zakresie określonym wprost w niniejszej umowie, jak również w załączniku nr 1 do niniejszej umowy. W załączniku nr 1 do umowy wskazano zgodnie z art. 455 ust. 1 pkt 1 Pzp rodzaj, zakres zmian, jak również warunki ich wprowadzenia.
4. W przypadku zmiany, przez organ założycielski, rocznego planu finansowego ZDW w Opolu, Zamawiający zastrzega sobie możliwość zmiany terminu realizacji umowy (w tym możliwość przesunięcia terminu realizacji umowy na rok następny) oraz kwot przewidzianych na realizację zadania w poszczególnych latach jego wykonania.
5. Z wnioskiem o wprowadzenie zmiany do umowy może wystąpić Zamawiający lub Wykonawca. Wniosek powinien zawierać opis wydarzenia lub okoliczności oraz wskazywać postanowienia umowy dające podstawę do podpisania aneksu do umowy.
6. W sytuacji wystąpienia zmian nie wpływających na zmianę wynagrodzenia Wykonawcy (np. w sytuacji zaistnienia robót zamiennych), będących zmianami nieistotnymi w rozumieniu art. 454 ust. 2 Pzp, Strony uznają za dopuszczalne i wystarczające potwierdzenie wprowadzenia zmian, zawarcie Protokołu Konieczności na przedmiotową okoliczność.
7. Strony wprowadzają zasady zmiany wynagrodzenia Wykonawcy, zgodnie z 436 pkt 4 lit b i 439 Pzp w załączniku nr 2 do niniejszej umowy.

§ 21 Zgłaszanie zmian realizacji robót

Wszelkie zmiany dotyczące realizacji robót Wykonawca ma obowiązek zgłosić Zamawiającemu przed ich wprowadzeniem i nie później niż na **30 dni** przed planowanym zakończeniem zadania. Wprowadzenie jakichkolwiek zmian wymaga pisemnej akceptacji Zamawiającego.

§ 22 Poufność i obowiązek informacyjny

1. Wykonawca zobowiązuje się do:
  - a) zachowania należytej staranności w celu właściwej ochrony informacji uzyskanych w trakcie wykonywania niniejszej umowy,
  - b) zachowania w ścisłej tajemnicy wszelkich informacji technicznych, technologicznych, prawnych i organizacyjnych dotyczących systemów i sieci informatycznych/

- teleinformatycznych, danych osobowych, uzyskanych w trakcie wykonywania umowy niezależnie od formy przekazania tych informacji i ich źródła,
- c) niezwłocznego zawiadomienia Zamawiającego o każdym nieupoważnionym dostępie do danych osobowych lub każdej innej sytuacji mogącej mieć wpływ na poprawność lub bezpieczeństwo danych.

§23 RODO

1. Zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119, s. 1, określanego dalej również jako RODO), Zamawiający informuje, że:
- a) Administratorem danych pozyskanych w związku z zawarciem i wykonaniem umowy jest **Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu, 45-231 Opole, ul. Oleska 127, NIP: 754-25-57-300, REGON: 000126528.**
- b) Wszelkie informacje związane z przetwarzaniem danych osobowych można uzyskać kontaktując się z inspektorem ochrony danych osobowych pod adresem e-mail: iod@zdw.opole.pl.
- c) Administrator danych przetwarza jedynie dane osobowe niezbędne do realizacji określonego celu przetwarzania, w tym w szczególności:
- imię, nazwisko, adres poczty elektronicznej, adres korespondencyjny, numer telefonu/faxu, adres zamieszkania, NIP, REGON – przekazane przez Wykonawcę lub uzyskane z publicznego rejestru (CEIDG, KRS),
  - imię, nazwisko, stanowisko służbowe, adres poczty elektronicznej, numer telefonu/faxu – pełnomocników oraz osób wskazanych przez Wykonawcę do kontaktu bądź realizacji umowy,
  - imię, nazwisko, stanowisko służbowe, informacje dot. doświadczenia i kwalifikacji, uprawnień osób wskazanych do realizacji umowy przez Wykonawcę,
  - inne dane osobowe przekazane przez Wykonawcę niezbędne do realizacji przedmiotu Umowy.
- d) Dane osobowe uzyskane w związku z zawarciem Umowy oraz w trakcie jej trwania Administrator danych wykorzystuje w następujących celach:
- w celu wykonania Umowy, której Wykonawca jest stroną lub w celu podjęcia działań na żądanie Wykonawcy, którego dane dotyczą, przed zawarciem umowy (podstawa z art. 6 ust. 1 lit. b RODO),
  - w celu wykonania ciężących na Administratorze danych obowiązków prawnych, w szczególności w zakresie przechowywania faktur i dokumentów księgowych oraz dochodzenia należnych roszczeń (podstawa z art. 6 ust. 1 lit. c RODO),
  - w celu wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej Administratorowi danych, poprzez bieżący kontakt telefoniczny, jak i prowadzenie korespondencji e-mail oraz

tradycyjnej w związku z zawarciem lub wykonywaniem umowy (podstawa z art. 6 ust. 1 lit. e RODO).

- e) Dane osobowe przetwarzane w celu zawarcia i wykonania Umowy będą przechowywane przez okres 5 lat od zakończenia realizacji Umowy. Okres przechowywania danych osobowych może być wydłużony w przypadku, gdy przetwarzanie jest niezbędne do ustalenia, dochodzenia lub obrony przed ewentualnymi roszczeniami do końca okresu przedawnienia potencjalnych roszczeń z Umowy, a po tym okresie jedynie w przypadku i w zakresie, w jakim będą wymagać tego przepisy prawa. W przypadku przetwarzania danych w celu wykonania zadania realizowanego w interesie publicznym lub w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej Administratorowi danych – dane będą przetwarzane przez okres umożliwiający realizację tego zadania lub do zgłoszenia skutecznego sprzeciwu względem przetwarzania danych. Dane osobowe pozyskane w celu wykonania ciężących na Administratorze danych obowiązków prawnych przetwarzane są przez czas wykonywania przez Administratora danych obowiązków wynikających z przepisów prawa, jak również przez czas, w którym przepisy prawa nakazują przechowywać te dane. Okres przetwarzania może być przedłużony w granicach prawa w przypadku, gdy przetwarzanie danych osobowych niezbędne jest do dochodzenia lub obrony przed roszczeniami do końca okresu przedawnienia potencjalnych roszczeń z Umowy, a po tym okresie jedynie w przypadku i w zakresie, w jakim będą wymagać tego przepisy prawa.
- f) Przetwarzane przez Administratora danych dane osobowe mogą zostać ujawnione m.in. podmiotom prowadzącym działalność płatniczą, podmiotom prowadzącym działalność kurierską lub pocztową, dostawcom odpowiedzialnym za obsługę systemów informatycznych, podmiotom świadczącym usługi doradcze, pomoc prawną, podatkową, rachunkową, innym podmiotom, którym dane zostały lub zostaną udostępnione na podstawie umowy powierzenia przetwarzania danych osobowych lub upoważnienia do przetwarzania danych oraz podmiotom, którym Administrator danych będzie zobowiązany udostępnić dane, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Dane mogą być także ujawniane w trybie dostępu do informacji publicznej, w tym publikowane na stronie internetowej i BIP prowadzonych przez Administratora.
- g) Podanie danych osobowych jest dobrowolne. W zakresie zawarcia i wykonania przedmiotu Umowy, jest jednak warunkiem zawarcia i realizacji Umowy. Brak podania w takim wypadku niezbędnych danych osobowych, może uniemożliwić zawarcie Umowy bądź wykonanie przedmiotu Umowy z winy Wykonawcy.
- h) Administrator danych nie przekazuje danych osobowych poza EOG.
- i) Administrator danych nie podejmuje decyzji w sposób zautomatyzowany, w szczególności nie poddaje profilowaniu danych osobowych osoby, której dane dotyczą.
- j) Osobie, której dane osobowe Administrator danych przetwarza, przysługuje prawo:

- dostępu do danych osobowych (Administrator informuje, że w przypadku gdy wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 15 ust. 1–3 RODO, wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku, Administrator może żądać od osoby, której dane dotyczą, wskazania dodatkowych informacji mających na celu sprecyzowanie żądania, w szczególności podania nazwy lub daty postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. W przypadku, gdy wykonanie obowiązków, o których mowa w art. 15 ust. 1–3 RODO, w odniesieniu do przetwarzaniem danych osobowych - na etapie przechowywania - zawartych w protokole oraz załącznikach, wymagałoby niewspółmiernie dużego wysiłku, Administrator może żądać od osoby, której dane dotyczą, wskazania dodatkowych informacji mających w szczególności na celu sprecyzowanie nazwy lub daty zakończonego postępowania o udzielenie zamówienia),
  - prawo do sprostowania danych osobowych (skorzystanie z prawa do sprostowania nie może skutkować zmianą wyniku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego ani zmianą postanowień umowy w zakresie niezgodnym z ustawą Pzp, a w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych - na etapie przechowywania - zawartych w protokole oraz załącznikach, nie może naruszać integralności protokołu oraz jego załączników),
  - prawo żądania usunięcia lub ograniczenia przetwarzania danych osobowych (wystąpienie z żądaniem, o którym mowa w art. 18 ust. 1 RODO, nie ogranicza przetwarzania danych osobowych do czasu zakończenia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego) z zastrzeżeniem przypadków, o których mowa w art.18 ust. 2 RODO (prawo do ograniczenia przetwarzania nie ma zastosowania w odniesieniu do przechowywania, w celu zapewnienia korzystania ze środków ochrony prawnej lub w celu ochrony praw innej osoby fizycznej, lub z uwagi na ważne względy interesu publicznego Unii Europejskiej lub państwa członkowskiego),
  - prawo do wniesienia skargi do Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
- k) W każdej chwili istnieje możliwość skorzystania z prawa do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych realizowanego na podstawie art. 6 ust. 1 lit. e) RODO. Administrator danych przestanie przetwarzać dane w tym celu, chyba że będzie w stanie wykazać, że w stosunku do danych istnieją dla Administratora danych ważne prawnie uzasadnione podstawy, które są nadrzędne wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą lub dane będą niezbędne do ewentualnego ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń.
2. Wykonawca niniejszym zobowiązuje się do poinformowania każdej osoby fizycznej, za pomocą której będzie realizował niniejszą umowę, której dane osobowe są lub będą przetwarzane na potrzeby realizacji przedmiotu niniejszej umowy o przetwarzaniu jej danych osobowych, zgodnie z treścią ust. 1 powyżej, zwalniając tym samym Zarząd Dróg Wojewódzkich w Opolu z obowiązku, o którym mowa w art. 14 RODO i przyjmując, że

zachodzi wyłączenie z art. 14 ust. 5 RODO. Wykonawca na każde żądanie Administratora jest zobowiązany udostępnić dokumentację lub przedłożyć stosowne oświadczenie (w zależności od żądania) potwierdzające dopełnienie obowiązku informacyjnego, określonego w zdaniu poprzedzającym.

3. Zamawiający jako Administrator Danych Osobowych może udostępnić Wykonawcy dane osobowe niezbędne dla realizacji przedmiotu umowy. W takim przypadku Wykonawca jako odrębny Administrator Danych Osobowych uwzględniając charakter, zakres, kontekst i cele przetwarzania oraz ryzyko naruszenia praw lub wolności osób fizycznych o różnym prawdopodobieństwie i wadze zagrożenia, zobowiązuje się wdrożyć odpowiednie środki techniczne i organizacyjne, aby przetwarzanie odbywało się zgodnie z rozporządzeniem ogólnym o ochronie danych (RODO).
4. Wykonawca zobowiązuje się do zachowania w tajemnicy i poufności wszelkich danych osobowych, do których uzyska w jakikolwiek sposób dostęp w związku z realizacją umowy, zarówno w trakcie jej trwania, jak i po jej ustaniu.

§ 24 Odstąpienie od umowy

1. Zamawiającemu przysługuje prawo do odstąpienia od niniejszej umowy, prócz przypadków wprost określonych w pozostałych postanowieniach niniejszej umowy lub w przepisach powszechnie obowiązującego prawa, w następujących sytuacjach:
  - 1) Wykonawca nie rozpoczął robót w terminie wskazanym w **§ 3 ust. 2 umowy i nie przystąpił do odbioru terenu budowy w terminie wskazanym w § 3 ust.1 umowy;**
  - 2) Wykonawca przerwał z przyczyn leżących po jego stronie realizację przedmiotu umowy i przerwa ta trwa dłużej niż 5 dni;
  - 3) Wykonawca skierował, bez akceptacji Zamawiającego, do kierowania budową/robotami inne osoby niż wskazane w ofercie Wykonawcy;
  - 4) nastąpi istotna zmiana okoliczności powodująca, że wykonanie umowy nie leży w interesie publicznym, czego nie można było przewidzieć w chwili zawarcia umowy. Odstąpienie w tym przypadku może nastąpić w terminie od powzięcia wiadomości o powyższych okolicznościach. W takim przypadku Wykonawca może żądać jedynie wynagrodzenia przysługującego mu z tytułu wykonania części umowy;
  - 5) Wykonawca realizuje roboty przewidziane niniejszą umową w sposób niezgodny z dokumentacją projektową, STWiORB, wskazaniem Zamawiającego lub z niniejszą umową;
  - 6) w wyniku wszczętego postępowania egzekucyjnego nastąpi zajęcie majątku Wykonawcy lub takiej jego części, które uniemożliwi Wykonawcy realizację robót oraz pozostałych zobowiązań umownych;
  - 7) z przyczyn opisanych w **§ 11 ust. 25 umowy;**
  - 8) w każdym czasie, gdy zostanie podjęta decyzja o likwidacji przedsiębiorstwa Wykonawcy;
  - 9) nie wypełniania przez Wykonawcę obowiązków wynikających z niniejszej umowy, po uprzednim dwukrotnym wezwaniu przez Zamawiającego Wykonawcy do realizacji

umowy zgodnie z jej wymogami, Zamawiającego i upływu wyznaczonego terminu, który nie może być krótszy niż 7 dni;

- 10) wystąpienia wad lub usterek przedmiotu umowy nienadających się do usunięcia, uniemożliwiających użytkowanie przedmiotu umowy zgodnie z jego przeznaczeniem (wady istotne);

w terminie 60 dni od powzięcia przez Zamawiającego wiedzy o zdarzeniach będących podstawą do odstąpienia od umowy, o których mowa w pkt. 1)-10) powyżej.

2. W przypadku odstąpienia od umowy lub jej przerwania przez Wykonawcę obydwie Strony umowy obciążają następujące obowiązki szczegółowe:

- 1) Wykonawca zabezpieczy przerwane roboty w zakresie obustronnie uzgodnionym na koszt strony, z której winy nastąpiło odstąpienie od umowy lub przerwanie robót,
- 2) Wykonawca sporządzi wykaz tych materiałów, konstrukcji lub urządzeń, które nie mogą być wykorzystane przez Wykonawcę do realizacji innych robót nie objętych niniejszą umową, jeżeli odstąpienie od umowy nastąpiło z przyczyn niezależnych od niego,
- 3) Wykonawca do 3 dni od odstąpienia zgłosi do dokonania przez Zamawiającego odbioru robót przerwanych oraz robót zabezpieczających.
- 4) W celu zinwentaryzowania robót oraz ich wartości Zamawiający **w ciągu 10 dni** od zgłoszenia dokonania odbioru robót powoła komisję w skład której wejdą przedstawiciele Zamawiającego, Inżynier Koordynator, Inspektorzy Nadzoru oraz Wykonawcy.
- 5) **tak szybko, jak to** będzie możliwe, **nie później jednak niż w ciągu 21 dni** od daty powołania komisji, o której mowa w ust. 2 pkt. 4) powyżej sporządzi szczegółowy protokół inwentaryzacji robót w toku wraz z zestawieniem wartości wykonanych robót według stanu na dzień odstąpienia;
- 6) Protokół z przeprowadzonej inwentaryzacji podpisują wszyscy uczestnicy inwentaryzacji. W protokole zamieszcza się również, w razie potrzeby, informacje o okresie rękojmi i gwarancji, ujawnionych wadach robót oraz terminy ich usunięcia przez Wykonawcę.
- 7) Protokół, o którym wyżej mowa, stanowi podstawę do sporządzenia przez strony protokołu odbioru robót i wystawienia przez Wykonawcę faktury.
- 8) Wykonawca niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 10 dni od zgłoszenia przez wykonawcę gotowości do odbioru, nie później jednak niż do dnia podpisania protokołu odbioru robót, usunie z terenu budowy urządzenia przez niego dostarczone.
- 9) Wykonawca na wezwanie przez Zamawiającego dokona cesji uprawnień wynikających z gwarancji jakości jakie uzyskał od osób trzecich uczestniczących w realizacji niniejszej umowy.
- 10) Odstąpienie od umowy wymaga dla swej skuteczności uprzedniego wyznaczenia Wykonawcy na piśmie co najmniej 7-dniowego terminu na usunięcie przyczyny odstąpienia oraz bezskutecznego upływu tego terminu.

3. Zamawiający w razie odstąpienia od umowy z przyczyn, za które Wykonawca nie odpowiada, obowiązany jest do:
  - 1) dokonania odbioru robót przerwanych, w terminie 5 dni od daty przerwania oraz do zapłaty wynagrodzenia za roboty, które zostały wykonane do dnia odstąpienia,
  - 2) odkupienia materiałów, konstrukcji lub urządzeń zakupionych przez Wykonawcę do wykonania przedmiotu umowy, określonych w ust. 2 pkt 2) powyżej, w terminie 14 dni od daty ich rozliczenia wg cen, za które zostały nabyte,
  - 3) przejęcia od Wykonawcy terenu budowy pod swój dozór w terminie 14 dni od daty odstąpienia od umowy.

§ 25 Postanowienia końcowe

1. W sprawach nieuregulowanych niniejszą umową będą miały zastosowanie przepisy powszechnie obowiązującego prawa, w tym przepisy ustawy Prawo zamówień publicznych, przepisy Kodeksu cywilnego oraz ustawy Prawo budowlane.
2. W przypadku powstania sporu powstałego w związku z niniejszą umową Strony dążyć będą do ugodowego rozstrzygnięcia sporu, tj. w drodze negocjacji i porozumienia. Dla uniknięcia wątpliwości, jeżeli w ciągu 30 dni od daty powstania sporu, Strony nie uzgodnią w sposób ostateczny i niebudzący wątpliwości jego rozwiązania, oznacza to, iż spór może zostać rozstrzygnięty przez sąd powszechny.
3. W przypadku niemożności ugodowego rozstrzygnięcia sporu, sądem właściwym do rozpoznawania sporów wynikających z niniejszej umowy będą Sądy powszechne właściwe dla Zamawiającego.
4. W sytuacji, gdy niniejsza umowa będzie realizowana w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii lub stanu wyjątkowego (wprowadzonych np. w związku z COVID-19), wprowadza się następujące zalecenia (stosowanie się do poniższych zaleceń nie stanowi zmiany umowy):
  - a) w miarę możliwości korespondencję w ramach umowy prowadzić w formie elektronicznej, przysyłając dokumenty na następujący adres e-mail:
..... (za niezwłocznym potwierdzeniem odbioru przez drugą Stronę).
Przy czym, Zamawiający wskazuje, że dokumenty elektroniczne winny być podpisane kwalifikowanym podpisem elektronicznym przez osobę umocowaną do składania oświadczeń woli w imieniu Wykonawcy. W sytuacji przesłania skanu podpisanego dokumentu, wymagane jest przedłożenie Zamawiającemu oryginału pisma w formie papierowej, w możliwie najwcześniejszym terminie. Powyższe może również dotyczyć przekazania terenu budowy.
Powyższe nie dotyczy zmian umowy - powinny być one zawarte w formie pisemnej;
  - b) Zamawiający może wymagać, by Rady budowy, rady techniczne lub inne spotkania związane z realizacją umowy odbywały się, w miarę możliwości technicznych każdej ze Stron, za pomocą telekonferencji lub wideokonferencji;
  - c) w sytuacji konieczności zrealizowania spotkań osobistych, Zamawiający może ograniczyć ilość osób, które mogą być obecne na spotkaniu, jak również wymagać od

Wykonawcy przestrzegania określonych środków bezpieczeństwa (np. zachowania odległości, wyposażenia w maseczki lub rękawiczki ochronne na koszt każdej ze Stron). Ponadto, Zamawiający może wymagać od osób przebywających na spotkaniu złożenia oświadczenia, z którego przede wszystkim wynikać będzie, że osoba uczestnicząca w spotkaniu oraz żadna osoba jej bliska nie przebywała w okresie ostatnich 14 dni za granicą, nie jest objęta przymusową kwarantanną lub nadzorem sanitarno-epidemiologicznym;

- d) Zamawiający może wprowadzać dalsze ograniczenia w tym zakresie, dostosowując je do zaleceń Ministerstwa Zdrowia lub wdrażanych przepisów powszechnie obowiązującego prawa.

§ 26

Umowa została sporządzona w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z tego jeden egz. dla Wykonawcy i jeden egz. dla Zamawiającego.

WYKONAWCA:

ZAMAWIAJĄCY:

Załącznik nr 1 – Karta Gwarancyjna

Załącznik nr 2 – zakres zmian umowy;

Załącznik nr 3 – Karta Gwarancyjna;